

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

POWER

CONFERINȚA NATIONALĂ

DIN SUMAR:

● Rezervele de energie ale creierului ● Dansul sunetelor mute ● Cum ne privesc copiii ● Niște calambururi descifrează o scriere? ● Indienii din Amazonia ● „Fifire” și eroii ei.

PROBLEME ȘI SOLUȚII

Recuperarea apei

Natura s-a arătat foarte generoasă cu omul atunci când i-a pus la dispoziție rezerve aparent nelimitate de apă potabilă. De aceea, în cursul vremii, omul s-a obișnuit să considere râurile, lacurile, izvoarele ca pe un dar dezinteresat, fără să se gândească că poate ar

natura a fost generoasă; acum omul trebuie să se arate la înălțimea ei.

trebuji să dea și el ceva în schimb. În ultimul timp, însă, acest mod naiv, infantil de a privi lucrurile este tot mai mult revizuit, necesitate care apare și mai stringentă dacă se iau în considerare datele statistice.

Intr-adevăr, în U.R.S.S., de pildă, există circa 20.000 de metri cubi de apă pe cap de locuitor. Cifra nu pare să indice o situație alarmantă, dar trebuie să nu uităm că e vorba de o medie statistică, întrucât 86 la sută din resursele totale de apă se află în zone cu populație rară.

Cifrele pe care ni le pune la îndemână industria sînt și mai revelatoare. Pentru topirea unei tone de fontă e nevoie de 200 metri cubi de apă, pentru spălarea unei tone de lînă 1.000 metri cubi, pentru topirea unei tone de cupru sau prelucrarea unei tone de capron 5.000 metri cubi. Apa utilizată în producție nu se întoarce însă în riuri la fel de curată cum a fost. Revenite în locul de unde au pornit apele poluate fac inutilizabil un volum de apă de zece ori mai mare decît al lor. Prin urmare fiecare metru cub de apă nefiltrată pricinuieste importante pagube materiale.

Pe de altă parte s-a calculat că cheltuielile pentru construirea de instalații de purificare a apei s-ar amortiza de 15 ori în cursul funcționării acestora. Rafinăria din Novoiaroslavsk, de pildă recuperează anual 140.000 de tone de produse petroliere din ape reziduale purificînd în același timp apa.

Geologii cunosc astăzi cu destulă exactitate rezervele de zăcăminte utile. La fel ar trebui însă să procedeze și hidrologii. Căci întreprinderile industriale folosesc cantități tot mai mari de ape arteziene, care nu sînt însă „recuperate” decît parțial de natură.

Soluția problemei? Apa trebuie utilizată de mai multe ori în agregatele industriale, firește cu condiția ca după fiecare întrebuintare să treacă printr-o „sită” de purificare. Această idee și-a găsit diverse concretizări. În U.R.S.S. se bucură de mare succes o instalație

electrică de flotare. Inventatorii ei au rezolvat complexa problemă a purificării apelor reziduale cu mijloace simple. Ei au instalat pe fundul unei vane adînci cîțiva electrozi: o plasă de sîrmă cu rol de catod, iar perpendicular pe ea niște plăci de grafit cu rol de anod. Cînd vana se umple cu lichid, se imprimă electrozilor o tensiune de 6-12 volți. Procesul de electroliză astfel declanșat produce o mare masă de bășicuțe de gaz. Fără a avea nevoie să fie agitate, ele se lipeșc de particulele de diverse substanțe (de pildă grăsimi) suspendate în apă antrenîndu-le spre suprafață. Spuma rezultată se varsă într-un jgheab, de unde este trimisă

turba poate avea chiar un efect și mai mare asupra solului dacă i se adaugă ape amoniacale. Azotul pe care-l conține devine atunci mai activ și mai propice pentru pămînt.

Pe de altă parte, cercetătorii din Minsk, în colaborare cu Institutul Lemnului din R.S.S. Letonă, au izbutit să facă turba... comestibilă pentru animale. Și, în momentul de față, la Bobruisk se asamblează un dispozitiv experimental care va produce 1.000 de tone „drojdie furajeră” de turbă pe an.

În sfîrșit, turba se dovedește a fi o materie primă remarcabilă pentru fabricarea cerii de munte, material maleabil folosit în metalurgie pentru mularia pieselor cu forme complicate. Ceară care poate furniza, la rîndul ei, un număr de produse farmaceutice.

Iar dacă turba e încălzită foarte puternic la mare presiune, ea se transformă în cărbune activ bun pentru purificarea siropurilor de zahăr în fabricile de dulciuri.

ENERGETICĂ

Centrale electrice la înălțime

În atmosfera terestră, la hotarul dintre troposferă și stratosferă, aerul se află în permanentă mișcare. Curenți puternici și regulați ating o viteză de 80-100 m pe secundă. Ingineri din Kiev s-au gîndit că e păcat ca atîta forță să se irosească și au sugerat un proiect îndrăzneț, dar realizabil într-un viitor nu prea îndepărtat. Un uriaș balon captiv ar susține, la circa 10 km altitudine, o adevărată morișcă de vînt. În vîrtindu-se, aceasta ar acționa niște generatoare electrice amplasate în balon. Curentul produs de generatoare ar fi transportat pe pămînt printr-un cablu atîrnat tot de balon. Creatorii acestei originale centrale eoliene au calculat că ea ar putea atinge o putere de 2.000 KW și ar produce anual 14 milioane de kilowatt-ore. Acest tip de centrale ar fi

CE SE DISCUTĂ

A doua descoperire a turbei

Intr-un număr de țări: Irlanda, Suedia, Finlanda, Danemarca sau U.R.S.S., turba e mult mai avantajoasă ca sursă de energie decît huila. În regiunea Leningrad, de pildă, încălzitul cu turbă este infinit mai economic decît dacă s-ar aduce cărbuni tocmai din Donbass sau din Peciora.

În U.R.S.S. se extrag de aceea acum 80 de milioane de tone de turbă. Nouăzeci și cinci la sută din această cantitate se obține prin procedeul cel mai rentabil: prin frezare. Mina omului nu atinge masa brună nici în zăcămint, nici în cursul transportului, nici la destinație. Freze remorcate de o mașină combinată sfărîmă turba și o transformă aproape în pulbere. Aceasta este aspirată de ventilatoare puternice care o depun într-un buncher, de unde poate fi livrată consumatorilor.

Nu de mult a fost pus la punct și un sistem de transport pneumatic: turba este aspirată și sfărîmată chiar în conductă, unde este de asemenea uscată și pulverizată. Încît poate ajunge din zăcămint direct în cuptor. Randamentul acestui sistem pneumatic este de șanțzeci de tone de turbă pe oră.

Și totuși, interesul pe care îl arată astăzi specialiștii din multe țări față de turbă nu se explică numai prin calitățile ei energetice. O seamă de specialiști socotesc chiar că va veni o zi cînd omul nu se va mai îndura să ardă acest produs al mașinilor. Căci turba va putea fi utilizată ca un excelent îngrășămint. S-a constatat, într-adevăr, că în solurile îngrășate cu turbă porozitatea pămîntului crește, ceea ce face ca apa și aerul să pătrundă mai ușor. Umiditatea din straturile mai adînci urcă și ea mai repede la suprafață. Pe scurt, pămîntul reține de două ori mai multă apă decît nisipul, iar puterea de absorbție crește și ea în aceeași proporție. În fine, toți indicii de fertilitate sporesc vertiginos. Loturile experimentale au dat astfel mai bine de 100 de chintale de mere la hectar și circa 17 chintale de secară, în regiuni unde recolta nu trecea de obicei de 7 chintale. Ba s-a stabilit că

dat fiind că poate reprezenta, în trei grosimi diferite, nu numai linii drepte și cercuri, ci și elipse și chiar curbe complicate. Dacă cercetătorii socotesc că vor mai avea nevoie vreodată de

soluțiile grafice date de aparat, le pot stoca în memoria calculatorului sau pur și simplu fotografia și multiplica.

LA ORDINEA ZILEI

Zgirie-norii își schimbă forma

Se pare că, de la o vreme, arhitecții s-au cam plictisit de stilul tradițional al zgirie-norilor. Pe la începutul secolului a cunoscut o mare vogă așa-numitul „stil de cofetărie”. Cu cît erau mai multe detalii arhitectonice, care aminteau parcă de garnitura de șocolată de pe torturi, cu atît mai frumoasă era socotită clădirea.

Apoi „stilul de cofetărie” a fost dat uitării. De trei sau patru decenii zgirie-norii au căpătat o sobrietate spartană, subordonîndu-și aspectul criteriilor funcționale și nu estetice.

La un moment dat, totuși, dezamăgiți, locuitorii orașelor împinzite de zgirie-nori au început să se întrebe și să-i întrebe și pe specialiștii de ce trebuie să suporte ei această monotonie arhitectonică. De ce trebuie să fie clădirile înalte atît de urle?

Se pare, însă, că lucrurile nu sînt atît de simple, că cenușii colosi dreptunghiulari s-au înrădăcinat mult prea adînc ca să se poată schimba. Că marile trib al zgirie-norilor încearcă să-și mențină faima de „giganți fără imaginație”.

Cu toate acestea, recent a început să se discute despre unele încercări care, deși se mențin în nota obișnuită de sobrietate exterioară a zgirie-norilor, își propun să încurajeze schimbări în silueta clădirilor înalte. Primul rezultat sînt doi zgirie-nori lărgiți la bază ca niște pantaloni cloș de marinar. Cercurile de specialitate au avizat favorabil experimentul și autorii au fost felicități. Iar chiar în ultimul timp, cohorta de uriași de beton și sticlă s-a înmulțit cu o construcție și mai originală: un zgirie-nor în formă de piramidă îngustă care-i conferă o notă neobișnuită.

Se crede că aceste clădiri înalte cu forme mult deosebite de cele tradiționale vor porni o adevărată ofensivă împotriva monotoniilor colosi cenușii.

E. Lapteva

INOVAȚII

TV ia locul planșetei

„Nesfîrșite” și „stupide” — numeau cercetătorii Institutului pentru bazine de apă și de aer din Harkov nenumăratele ore de muncă în care trebuiau să transpună în desene rezultatele calculului. Dar nu s-au limitat numai la bombănit, ci au căutat să-și mecanizeze și, eventual, să-și automatizeze chiar munca. Recent, eforturile le-au fost încununat de succes. Cuplînd o mașină electronică de calcul cu un așa-numit dispozitiv pentru soluții grafice, au obținut un „desenator” automat care poate proiecta pe un ecran de televizor cîteva mii de elemente grafice pe secundă. Noul aparat se anunță multilateral.

— D-le director, in numele sectiei noastre am venit sa protestez...

19 iulie - 21 iulie 1972

FORUMUL COMUNIȘTILOR ROMÂNI

Întreaga țară își are ațintite zilele acestor priviri spre sala în care își desfășoară lucrările Conferința Națională a Partidului Comunist Român, căci acolo bate acum însăși inima poporului nostru. Toată colectivitatea românească înțelege că forumul comunistilor este un eveniment menit să aibă ample și profunde rezonanțe istorice pentru destinele patriei socialiste, pentru împlinirea năzuințelor sale către progresul și înflorirea întregii noastre societăți.

Aflată în plină înflorire a potențelor ei creatoare, națiunea noastră socialistă a întâmpinat Conferința Națională a P.C.R. cu un impresionant avânt politic, care a certificat elocvent deopotrivă maturitatea de gândire, luciditatea în acțiune a clasei muncitoare, țărânilor, intelectualității, a tuturor fiilor ei și unitatea indisolubilă a tuturor în jurul partidului comunistilor, conștiința vie a poporului, făclierul intereselor sale fundamentale.

Increderea nestrămutată în partid se întemeiază pe o lungă și bogată experiență care a convins din plin poporul că toate marile transformări revoluționare care au schimbat din temelii fața țării se datorează politicii sale juste, marxist-leniniste, înaltului spirit de răspundere cu care își îndeplinește misiunea istorică de făuritor al noii ordini. Fiecare nou pas înainte, fiecare certitudine din care sursă noi puteri, încredere și optimism în viitor sînt indisolubil legate de urlașă forță dinamizatoare a partidului, călăuză înecată pe drumul libertății și fericirii și de aceea poporul îl înconjoară cu dragoste și devotament nețărmurat, îl consideră drept unic conducător al națiunii socialiste.

Marele forum al comunistilor se desfășoară astfel într-un climat de fierbinte interes și de unanimă participare, încît, pe bună dreptate, s-a spus că în Sala Palatului din Capitală este prezent cu gândurile și voința sa întreg poporul.

Sentimentul general că actuala Conferință Națională a Partidului Comunist Român va însemna un moment important pentru perfecționarea în continuare a activității partidului și statului nostru, pentru îmbunătățirea conducerii activității economice, a organizării societății, a întregii opere de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, și-a găsit o strălucită confirmare în amplul raport prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, însuflețitor program al ridicării țării pe noi culmi, al unei înaintări impetuoase în toate compartimentele de activitate comună.

Punctul de pornire în noua etapă de dezvoltare a României socialiste permite reafirmarea mindriei și satisfacției pentru efortul incununat de succes, pentru marile izbînzii dobîndite sub încercata conducere a partidului. Într-adevăr, perioada care s-a scurs de la Conferința Națională din 1967 și de la Congresul al X-lea a fost marcată de realizări de prim ordin în dezvoltarea economico-socială a țării. Sarcinile planului cincinal 1966—1970 au fost îndeplinite, iar venitul național, depășind prevederile inițiale, a înregistrat un ritm mediu de creștere de 7,7 la sută pe an. Rezultatele din 1971 și din primul semestru al anului în curs atestă că și actualul plan cincinal se realizează în bune condiții.

Ce semnificație au aceste constatări ?

Cu logica lor sobră, ele dezvăluie asemenea realități ca faptul că producția industrială de astăzi a României socialiste este de 21 ori mai mare decît în 1938, producția agricolă globală a depășit anul trecut de 1,9 ori nivelul antebelic, venitul național este acum de 7,6 ori mai mare decît în ultimul an dinainte de război. Aceste realizări au creat

mare decît întregul venit național al României anului 1938“.

Impresionantul bilanț al celor împlinite pînă acum cheazăște înflorirea mai departe a țării, posibilitatea accelerării dezvoltării ei, realizarea unui progres și mai accentuat al forțelor de producție. Căci făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate presu-

zările de pînă acum și angajamentele luate de colectivele de muncă de pe întreg cuprinsul țării, Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu a trasat direcțiile către care trebuie să se îndrepte eforturile întregii națiuni în anii ce vin: folosirea intensivă a capacităților de producție; scurtarea termenelor de execuție a noilor obiective și atingerea mai rapidă a parametrilor proiectați; mai buna utilizare a suprafețelor de producție; îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale; realizarea de produse de bună calitate în toate domeniile; o eficiență sporită pe toate planurile; valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor; creșterea mai accentuată a productivității muncii.

Evident, în aceeași ordine de idei, se impun măsurile hotărîte și în domeniul agriculturii, pentru obținerea de recolte sporite cu cheltuieli minime, ca și în domeniul transporturilor. De asemenea, se cer create condiții pentru asigurarea forțelor de muncă necesare, pentru continuarea procesului de îmbunătățire a pregătirii profesionale a tuturor celor ce muncesc.

O preocupare fundamentală a partidului, și de altfel țelul suprem al politicii sale și al construcției orînduirii socialiste este creșterea bunăstării materiale și spirituale a maselor. Raportul prezentat de tovarășul Ceaușescu a schițat și în acest sens un program de măsuri care a găsit un profund ecou în inimile tuturor celor ce trăiesc și muncesc pe platurile României socialiste.

Unul din factorii care au determinat în ultimii ani ridicarea la un nivel superior a modului de exercitare a rolului de conducător al partidului a fost imprimarea unui caracter științific întregii sale activități. Congresul al IX-lea a însemnat începutul unei adevărate ofensive împotriva oricăror forme de subiectivism și arbitrar, deschizînd drumul unui ansamblu de măsuri cutezătoare pe care partidul le-a luat și le va lua în continuare — după cum a subliniat Raportul prezentat Conferinței Naționale de tovarășul Nicolae Ceaușescu — elaborînd astfel principiile de bază ale științei conducerii societății socialiste și aplicarea lor consecventă pe toate țărimurile.

Toate acestea cer, desigur, eforturi serioase, dar nu în primul rînd eforturi fizice, cum a relevat din nou secretarul general al partidului, ci mai cu seamă stimularea gândirii și spiritului creator, dezvoltarea mișcării de inovații și a cercetării științifice, lupta hotărîtă împotriva a tot ce este vechi și anacronic.

Strîns unit în jurul partidului, purtătorul de cuvînt al celor mai fierbinți năzuinți ale maselor muncitoare, îmbrățișînd ca pe propria-i cauză politica sa internă și externă, poporul României socialiste dorește ca patria sa să ocupe un loc de cinste în marea familie a țărilor socialiste, a tuturor națiunilor lumii. Cuvintele rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu care a spus: „Sîntem chemați ca în următorii 10—15 ani să lichidăm cu desăvîrșire rămînerea în urmă pe care am moștenit-o, să ridicăm poporul român la un înalt nivel de dezvoltare economică, științifică, culturală, să-i asigurăm un nivel de trai superior“ au mers la inima fiecărui cetățean al acestei țări, devin programul personal de activitate al fiecărui om care muncește la oraș și la sat.

posibilitatea ca, paralel cu alocarea unor importante resurse pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a economiei, să se asigure ridicarea continuă a condițiilor de viață ale întregii națiuni. „Pentru a se înțelege mai bine progresele importante obținute în ridicarea nivelului de trai al oămenilor muncii — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie arătat că numai fondul de salarii din 1972 este de peste 3 ori mai

pune o economie avansată, o industrie modernă și o agricultură intensivă de înalt randament, o știință înfloritoare care să asigure atît dinamizarea producției materiale, cît și perfecționarea întregii societăți, o instrucție publică largă și satisfacerea plenară a nevoilor materiale și spirituale ale celor ce muncesc. În lumina acestor imperative majore și luînd în considerare potențialul productiv al economiei noastre, reali-

„Avem răspunderea față de viitorul copiilor noștri, față de viitorul întregului popor, față de cauza socialismului și comunismului în România, față de națiunea noastră socialistă — de a face totul pentru dezvoltarea în ritm susținut a patriei, pentru crearea unei societăți socialiste moderne, dezvoltate.“

NICOLAE CEAUȘESCU

INDIENII DIN AMAZONIA

87 de triburi dispărute

Mergeam într-o așezare a tribului kamaiura. Obiectivul călătoriei noastre era un control medical al populației, împrejurare care explica prezența a două tinere surori medicale — Maria și Marina — în jeepul care tocmai părăsise postul Leonardo, unul din centrele regiunii indiene Xingu din Brazilia.

Cam la un kilometru și jumătate de post am întâlnit un tânăr din tribul txikao. Era gol, ca majoritatea congenenilor lui, în schimb avea în mână o pușcă. Cum aveam impresia că se ducea și el spre kamaiura i-am propus, prin gesturi, să facă drumul împreună cu noi. Txikao a urcat calm în mașină și s-a așezat pe locul cel mai expus la soare. N-am putut vorbi cu el, căci nu știa o boabă portugheză. A păstrat tot timpul o tăcere imperturbabilă și n-a lăsat o clipă arma din mână.

Tribul kamaiura e celebru în arta de a confecționa arcuri și săgeți. Numai txikao pot rivaliza cu ei în această privință. Ayres de Cunha, un funcționar al Serviciului pentru protecția indienilor, a scris despre kamaiura: „Sint binevoitori, veseli și blânzi. Bărbații au o statură impunătoare. Nu poartă nici un veșmînt, în schimb iubesc podoa-bele și le place să-și vopsească trupul în negru și roșu. Femeile sint suple și frumoase”.

Și, într-adevăr, ne-am putut convinge de exactitatea acestei descrieri atunci cînd, claxonînd puternic, șoferul a intrat într-un luminis, în jurul căruia se înălțau cinci colibe acoperite cu paie. Era o căldură insuportabilă: 50° la umbră. Mă întrebam cum de nu luau foc colibe sub soarele acela imposibil, care voia parcă să-și epuizeze toată căldura în cele câteva zile care mai erau pînă la începerea anotimpului ploios. În timp ce jeepul inconjura o peluză, niște copii ne urmăreau cu strigăte de bucurie; în schimb femeile ne priveau îngrijorate. Cînd au recunoscut-o însă pe Marina, au prins să zîmbească. Oprind mașina în mijlocul așezării, Galon a coborît repede.

Surorile medicale și-au luat trusele și au trecut la acțiune, iar noi doi, adică șoferul Galon și subsemnatul, am pornit spre „clubul bărbaților” care se afla, ca în toate celelalte sate din bazinul Xingu, în mijlocul luminisului. Așezați pe un trunchi gros de copac, câțiva kamaiura își ungeau corpul cu „urucu”, o vopsea roșie. Operația era însoțită de muzică: doi tineri suflau într-un fel de armonică — „avijare” — confecționată din cinci tije goale de tacuiri (o specie de stof). Mi-am scos magnetofonul. Muzicanții mă scrutau cu priviri interrogative. Le-am dat caramelle. Mulțumiți de „onorariu”, cei doi tineri — pe nume Macari și Caricari — și-au reluat concertul. Apoi Macari a înălțat un imn de mulțumire Soarelui, Lunii și lacului Ipavu care le dăruiește un pește succulent.

Cînd instrumentiștii au oboșit, i-am rugat pe bărbați să ne facă o demonstrație de tir cu arcul. „Faima tribului kamaiura care are, se spune, cei mai buni trăgători cu arcul din Xingu s-a răspîndit pînă hăt departe” — m-a informat Galon. I-am confirmat afirmația cu un semn energic din cap, ceea ce a adus pe chipurile pieilor roșii un suris plin de mulțumire. Numai decît, un tânăr a plecat să caute un arc și săgeți. Într-un tufiș aflat la circa 50 de metri am așezat o foaie de ziar. Caricari ne-a întins arcul.

Galon a vrut să încerce cel dintîi. A închis un ochi și a tras cu putere de coardă. Săgeata a fișnit într-o parte și s-a infipt în pămînt fără a străbate măcar jumătate din distanță. Kamaiura au început să ridă încințați... A urmat rîndul meu. Am apucat cu teamă arcul, am fixat săgeata și am tras. Coarda însă era tare ca fierul. Îmi tremurau mîinile. Nici vorbă să

ating ziarul. Săgeata a zburat numai pînă la cîțiva pași.

— Caraiiba nu știe să tragă, a conchis Caricari. Acum o să tragă kamaiura.

Drept care a întins mîna, mi-a luat arcul și a lansat săgeata aproape fără să ochească. Dar încrederea lui exagerată i-a jucat o festă: săgeata a trecut la jumătate de metru deasupra țintei și s-a oprit la vreo zece metri îndărătul tufișului.

— Ha, ha, băiete, a izbucnit încințat Galon, nici kamaiura nu e mai grozav.

Un bătrîn indian care urmărise tăcut scena s-a încrunțat și l-a gratificat pe Caricari cu o privire ucigătoare. Bunul

Primul meu interlocutor a fost unul din cei mai mari experți în materie, un om ale cărui funcții îi atestă indubitabil competența. E vorba de profesorul Roberto Cardoso de Oliveiro, doctor în antropologie, șeful secției de antropologie a Muzeului național și șeful catedrei de antropologie a Universității federale din Rio de Janeiro.

— Cred, mi-a spus el, că natura și legile care au stat la temelia raporturilor dintre civilizația noastră și aceea a indienilor n-au fost determinate de particularitățile triburilor indiene și nici de gradul mai mult sau mai puțin înalt de dezvoltare a lor, ci de specificitatea istorică a contactelor, în spe-

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj r

Intrucît este interesat să utilizeze terenurile lor pentru a-și mări plantațiile.

— Pe scurt, a conchis interlocutorul meu, nu sînt deloc înclinat să împart triburile indiene în triburi „agresive” sau mai puțin „agresive” față de noi. Mult mai logic ar fi să afirmăm că diversele fronturi ale civilizației noastre manifestă un grad mai mare sau mai mic de agresivitate față de societatea indiană. Efectul conjugat al acestor fronturi asupra societății indiene rezultă foarte bine din acest studiu datorat unui foarte mare specialist în materie. Și spunînd asta, profesorul a luat în mînă un volum gros, cu titlul **Indienii și civilizația**.

Care e soarta

„asimilaților”?

Lucrarea este rodul multor ani de minuțioase cercetări făcute de profesorul Darcy Ribeiro. Concluzia autorului ne arată rezultatele efectului conjugat al tuturor fronturilor civilizației în prima jumătate a secolului nostru: numărul triburilor și grupurilor de triburi indiene a scăzut în Brazilia de la 230 la 143. Cu alte cuvinte, în 50 de ani au dispărut 87 de triburi sau grupuri de triburi indiene.

Dar care e situația celor care n-au dispărut și care au fost, cum se spune, asimilați? Cuvîntul „asimilare” mi-a amintit de o întîmplare pe care mi-a relatat-o un specialist în probleme indiene, pe nume Noel Nutels. Într-o zi, în timp ce participa la o emisiune despre indieni la postul de televiziune din Rio de Janeiro, comentatorul a încercat să-l contrazică, vrînd să disculpe cu orice preț „integrarea” care, afirma el, aduce indienilor „binefacerile civilizației”.

— Un indian „integrat”, i-a replicat prompt Nutels, e un om pe care noi l-am smuls cu forța societății în care el se afla pe primul plan și l-am plasat, în societatea noastră, pe ultimul loc. Putem exemplifica, de pildă, chiar cu instituția dv., i-a spus Nutels interlocutorului. În tot personalul există măcar un singur indian? Iar dacă este, pariez că are funcția cea mai mărunț.

În culise s-a produs rumoare. Asistenții regizorului, ai comentatorului, tinerele secretare încercau să afle dacă personalul postului de televiziune cuprindea vreun indian. După cîva timp, în fața lui Nutels a fost adus, în sfîrșit, unul. Nutels l-a privit pe tînărul cu pomeții proeminenți, i-a suris stînjent și l-a întreat:

— Ce faci în această instituție?

— Spăl pe jos, a răspuns simplu indianul.

Dorînd să afle răspuns la întrebarea: ce trebuie făcut pentru ca civilizația indiană să poată fi salvată de „marșul nemilos al progresului”? m-am adresat din nou profesorului Cardoso de Oliveiro.

— Trebuie să se înceapă prin a li se respecta civilizația, tradițiile, modul de viață, independența și dreptul de a dispune de persoana lor, mi-a declarat el. Ca toate popoarele, indienii caută să-și conserve dreptul la suveranitate, dreptul de a-și trăi propria lor viață. Dar cum n-au posibilitatea obiectivă de a face acest lucru, cum nu se pot face auziți de către albi, pînă la urmă triumfă dreptul celui mai puternic.

La rîndul lui, Carlos Moreira Neto, care studiază statutul indienilor în societatea braziliană, apreciază că cea mai mare nenorocire este că indienii au fost socotii totdeauna de societatea înconjurătoare un „obstacol în calea progresului și civilizației, obstacol care trebuie înlăturat, înfrînt sau neutralizat”.

I. Fesunenko

Doi muzicanți talentați: Caricari și Macari

renume al tribului și glorioasele tradiții ale strămoșilor riscău să fie compromise din cauza acestui lăudăros. Încît bătrînul s-a ridicat, s-a apropiat de muzicantul spășit, care i-a întins arcul și trei săgeți. Cînd a tras, săgețile bătrînului au zburat una după alta străpungînd Jurnal de Brazil exact la mijloc. Apoi, fără să ne dea nici cea mai mică atenție, bătrînul a înșopait arcul și și-a reluat locul. Pînă la urmă s-a reabilitat și Caricari, trimițînd toate cele trei săgeți la țintă.

După ce am mulțumit trăgătorilor cu arcul și muzicanților am plecat să ne întîlnim cu cele două surori medicale, tovarășele noastre de drum. În fața colibe unde își instalaseră dispensarul ambulant se strînsese o mulțime de oameni. Înăuntru, Marina era înconjurată de femei și copii. Pansa un furuncol unei bătrîne. Maria ungea cu un unguent ochii lăcrimoși ai unui băiețel. Copilul se ținea cuminte, increzător de halatul ei și se lăsa îngrijit. Cele două infirmiere erau bine cunoscute în satul indian, pe care-l vizitau o dată pe lună, ba chiar și mai des dacă vreun mesager anunța la postul Leonardo că Tacuni sau Taranaua ori Camalovi se îmbolnăviseră.

Cele trei „fronturi” ale civilizației

După ce am vizitat, în afară de Xingu, alte câteva regiuni populate de indienii din Brazilia și am cunoscut, desigur sumar, viața lor, dificultățile pe care le au de înfruntat, am hotărît să mă adresez unor specialiști care studiază aceste probleme de ani, dacă nu de decenii.

cial a primelor contacte. Din păcate, în majoritatea cazurilor, întîlnirea dintre cele două lumi, primul contact între un indian și un alb s-au petrecut într-un climat de agresivitate, de conflict. Și, în general, nu din vina indienilor...

Istoria relațiilor dintre civilizațiile noastre arată că de la primele contacte între indieni și albi au apărut câteva fronturi ale ofensivei noastre împotriva indienilor. Dintre ele aș desprinde trei mai importante: frontul „extractiv”, apoi cel al creșterii animalelor și, în fine, cel agricol. La scară diferită, toate sînt agresive față de indieni. Să-l luăm pe cel dintîi: frontul „extractiv”. Este alcătuit dintr-o uriașă masă de culegători de cauciuc, fructe și arahide, din vînători, pescari care pătrund tot mai departe în selva, din muncitori ai diverselor întreprinderi și firme care exploatează bogățiile naturale. Acest front este interesat totuși într-o oarecare măsură să utilizeze indieni ca mîna de lucru: culegători de fructe, bunăoară, sau tăietori de lemne, încît nu vor să-și piardă. Frontul de creștere a animalelor mi se pare însă cel mai agresiv. Pentru cei care-l alcătuiesc, indienii sînt un obstacol, căci pot doborî animalele care pătrund pe teritoriile lor, socotindu-le o pradă care li se cuvine. De altminteri, aceste teritorii — care le și revin de drept și pe care ei trăiesc, cultivă plante și vinează — sînt o piedică în calea dezvoltării pășunilor... Frontul creșterii animalelor este deci foarte agresiv față de indieni. Pentru orice crescător de animale, indianul este un inamic pe care caută să-l înlătore din cale prin orice mijloace, inclusiv distrugerea fizică.

Cel de-al treilea front, cel agricol, consideră și el indienii un obstacol,

CINEMA

Destinul „Pescăruşului”

Cu „Pescăruşul”, regizorul Iuli Karasik a intrat într-o cursă fără voie în care pe culoarul alăturat alerga Andrei Mihalkov-Koncealovski. Ambii regizori au ales câte o piesă „incomodă”, Mihalkov-Koncealovski — „Unchiul Vania”, socotită piesa cea mai violentă a lui Cehov, iar Karasik — „Pescăruşul”, piesa cu cea mai furtunoasă carieră scenică și despre care teatrologii cred că n-a avut încă parte de un spectacol perfect; ambii regizori au început lucrul la ecranizare cam în același timp. Dar Mihalkov-Koncealovski avea, la start, ceva în plus: experiența admirabilelor sale ecranizări anterioare și mai ales o concepție clară. El a prelungit — în forme de mare subtilitate estetică și rafinament — un anume tip tradițional de interpretare cehoviană.

Karasik, în schimb, a vrut să-l evite. Gestul nu era imposibil. Ba chiar foar-

Liudmila Saveliyeva în rolul Ninei Zarecinaia

te posibil, cum a dovedit „iconoclastul” Lucian Pintilie cu a sa „Livadă de vișini”, făcând praf și pulbere din vechiul stil (și o va dovedi, desigur, și în „Pescăruşul”, spectacol pe care acum abia îl așteptăm cu și mai mare curiozitate). Dar nu s-a hotărât bine pe ce alt drum să apuce, iar oscilațiile lui se simt în film, răsfrîngîndu-se în primul rînd asupra ritmului. Vrînd probabil să polemizeze cu lentoarea interpretării clasice, Karasik își începe filmul cu un expozeu precipitat, sincopat, purtîndu-ne în câteva minute peste o bună parte din textul piesei. Această trecere fugară nu se face fără pierderi, dintre care una cel puțin este destul de serioasă: nefiind lăsat să-și expună crezul estetic, Treplev apare în această primă parte micșorat — un tinerel puțin isteric și puțin invidios, umilit din cauza dependenței sale materiale; cînd, de fapt, zbuciumul lui este mult mai profund. Dar apoi ritmul se încetinește, intră în vechiul făgaș, personajele încep să vorbească domol și cu binecunoscutele pauze, subiectul simplu își urmează cursul. Și constatăi că din atmosfera începutului nu s-a păstrat nimic.

Indecizia regizorului este răspunzătoare, poate, și de un anumit refuz al poeziei secrete a textului. Karasik înclină parcă mai mult spre un Cehov al racursurilor de viață trăite. Dar Stanis-

arta
ca arta arta
arta arta arta
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta arta

lavski a dat cîndva un avertisment care merită să fie ascultat. Primul regizor al „Pescăruşului” spunea: „Cehov este inepuizabil, pentru că în ciuda cenușii existenței cotidiene pe care pare să o zăgrăvească, el vorbește întotdeauna, în leitmotivul-i veșnic, nu despre ceea ce este întîmplător, nu despre ceea ce este particular, ci despre Omenesc cu o mare. Piesele lui Cehov nu-și dezvăluie însă la prima vedere semnificațiile poetice”.

Or, filmul se limitează oarecum la a zăgrăvi cenușii existenței cotidiene, lăsînd neabordate semnificațiile poetice ascunse. Și e de mirare că aceasta i s-a putut întîmpla tocmai lui Karasik, regizor talentat, care este înzestrat cu un al șaselea simț, al poeziei.

Iulia Scutaru

REFLECTOR

Jean Marais la al șaptezecilea rol! Populara vedetă franceză a fost sărbătorită cu acest prilej de întreaga echipă a filmului „Șopirla mexicană”, condusă de tînărul regizor Henri-Noël Dupuy.

Un grup de cineaști sovietici și bulgari realizează un amplu documentar despre Japonia, intitulat „Acole unde răsare soarele”. Regia este semnată de cunoscutul regizor bulgar Vilo Radev, iar scenariul — de Vsevolod Oveinnikov.

Otto Preminger are în proiect un film despre soții Ethel și Julius Rosenberg.

Romanul lui Cinghiz Aitmatov „Nava albă” va fi ecranizat de compatriotul lui, regizorul kirghiz Bolot Șamșiev.

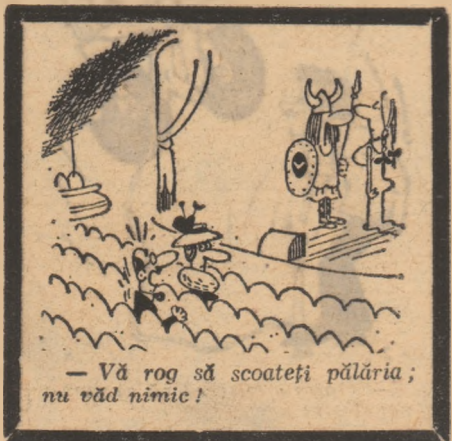
Vanessa Redgrave interpretează în filmul francez „Enide”, al lui Jean-Pierre Blanc, rolul unei balerine (a doua oară, după acela al Isadorei Duncan) care în memoriile ei își descrie viața nu așa cum a fost, ci cum i-ar fi plăcut să fie.

INTERVIU

Liepa, din antichitate pînă azi

În repertoriul balerinului leton, Maris Liepa, stea a Teatrului Mare din Moscova, unele roluri sînt atât de deosebite de altele, încît e greu să crezi că au fost create de același artist: comandantul roman Crassus, personificare a forței distructive și a egoismului, din „Spartacus” și tînărul romantic Albert din „Giselle”, Romeo al lui Shakespeare și Vronski al lui Tolstol... Fiecare pare antipodul celuilalt prin caracter, expresivitate, concepție de viață. Ceea ce le unește în interpretarea lui Maris Liepa este personalitatea balerinului, stilul său de mare clasă.

— Crassus rămîne totuși „mascota” mea, este ceea ce am făcut eu mai bun în baletul modern.

— Vă rog să scoateți pălăria; nu văd nimic!

Crudul dictator roman se impune prin forță și arbitrar și Liepa arată cum asta îl conduce la decădere morală, la vid interior. În dansul său strălucit balerinul suprapune grotescul și clasicul. El creează un personaj puternic și totodată slab, sfîșiat de patimi, dominator și crud. Rolul i-a adus lui Liepa Premiul Lenin.

Balerinul este angajat în multe spectacole, cel mai recent fiind „Anna Karenina”, în care o are ca parteneră pe Maia Plisețkaia.

— Nu speram să mi se încredințeze, după Crassus, un rol care, prin forță și profunzime, poate fi comparat cu acela al comandantului roman. Rolul lui Vronski a constituit pentru mine o surpriză extrem de plăcută. Este o temă care mă interesează enorm.

Maris Liepa intenționează să renoveze și să interpreteze o capodoperă coregrafică, „Spectrul trandafirului”, creat de celebrul maestru de balet Mihail Fokin. „Spectrul trandafirului” a cunoscut un mare succes pe scena Teatrului Mare, iar cineaștii leningrădeni îl pregătesc acum pentru ecran.

Liepa consideră activitatea sa de maestru de balet ca un „divertisment”, ca și cursurile pe care le ține la școala de coregrafie care funcționează pe lângă Teatrul Mare.

— Contactul cu actorii de teatru și de film, cunoașterea unei alte sfere de activitate m-au îmbogățit atât ca om cît și în profesunea mea.

Succesele dobîndite de acest mare balerin au fost încoronate recent la concursul internațional de la Nisa, unde Maris Liepa a cucerit titlul de „cel mai bun balerin din lume” și premiul Nijinski.

N. Cernova

PRIM PLAN

Un american neliniștit

Marlon Brando este unul dintre cei mai celebri actori ai cinematografului american. În ultimii ani numele lui a revenit frecvent în presă, e adevărat, mai puțin la rubrica cinematografică, cît la aceea de informații despre mișcarea împotriva războiului din Vietnam și pentru drepturile civile ale populației de culoare din S.U.A.

În primăvara acestui an, totuși, atît presa de specialitate americană cît și cea europeană au vorbit din nou despre Marlon Brando și despre întoarcerea lui triumfală în filmul „Nașul”. Realizat în studiourile Paramount de tînărul cineașt Francis Coppola, după un best-seller apărut în 1969, filmul reconstituie rivalitatea singeroasă dintre clanurile mafiei americane.

Interpret al rolului principal, Brando a definit astfel problematica filmului: „Cred că este un film nu despre mafia, ci mai degrabă despre mentalitatea corporațiilor. În acest sens mafia este expresia cea mai completă a capitalismului nostru”.

„Nașul” este, după opinia lui Brando, o imagine fidelă a Americii contemporane. În personajul său — tată iubitor, businessman calculat și criminal impasibil — actorul regăsește trăsăturile caracteristice ale unei părți din societatea cea mai „respectabilă”.

Dar cine este acest artist ulmitor, care își folosește talentul excepțional pentru a denunța violența caracteristică modului de viață american?

S-a născut în 1924, la Omaha, un oraș din Nebraska. A avut o copilărie obișnuită: o familie de origine modestă, o educație provincială. La 15 ani a intrat la școala militară.

Nimic neobișnuit nici în visurile romantice și livrești de adolescent, cu insule pustii în mările sudului, cu explorări temerare în abisurile oceanului. (După mulți ani visul lui se va împlini: Marlon Brando, unul dintre actorii cei mai bine plătiți din Hollywood, își va cumpăra un mic arhipelag în Hawaii, unde va organiza robinsonade pentru copiii săi).

Brando părăsește școala militară și pleacă la New York, unde îl așteaptă o viață prozaică și necruțătoare. Încearcă multe meserii, dar întotdeauna într-o ramură care să-l permită să se exteriorizeze.

O va găsi în cele din urmă pe cea definitivă la faimoasa școală de teatru Actor's Studio, de pe bîncile căreia au ieșit mulți artiști iluștri. Absoolvînd-o la 20 de ani, Brando îmbina în mod fericit subtilitatea percepției, o rară putere de muncă, prospețimea spiritului de observație. El va juca cu succes în piese americane moderne și

în repertoriul clasic. Dar triumful va veni o dată cu premiera piesei „Un tramvai numit dorință”, de Tennessee Williams, pusă în scenă în 1947 de Elia Kazan.

Printr-un fericit concurs de împrejurări, rolul lui Stanley Kowalski a fost pentru Brando capodopera carierei sale teatrale și prima dintre marile-i creații cinematografice, piesa fiind adaptată pentru ecran în 1951 de același Elia Kazan. Filmul i-a adus celebritate internațională. Un nou capitol se deschidea astfel în biografia actorului și omului Marlon Brando.

Imperiul cinematografic american s-a lămurit repede că făcuse o excelentă achiziție: Brando era tînăr, seducător, fotogenic. În același timp, adîncimea creațiilor sale psihologice, autenticitatea extraordinară a mimicii și gesturilor sale, un anume mister romantic îl recomanda drept un candidat ideal la titlul de star, de idol al mulțimilor. Și mecanismul bine reglat al mitologiei hollywoodiene s-a pus în funcțiune.

La drept vorbind, cei douăzeci de ani de carieră cinematografică a lui Marlon Brando sînt istoria luptei artistului împotriva legilor devoratoare ale filmului comercial, pentru păstrarea independenței sale. Această luptă n-a fost scutită de episoade dramatice. Însuși actorul își judecă astăzi experiența cu un ochi lucid, cu oonanță de amărăciune și de insatisfacție.

Din cele câteva zeci de filme pe genericul căruia a figurat Brando, numai cîteva au fost opere de artă autentică. Printre ele, „Viva Zapata!” și „Pe chei” (rolul lui Terry Malloy din acest film i-a adus premiul pentru cea mai bună interpretare, în 1964), ambele în regia lui Elia Kazan. Încorsetat de scheme, actorul n-a putut să-și dea întotdeauna întreaga măsură.

Dar Hollywoodul n-a izbutit să-l domesticească. Voința lui de a rezista, de a rămîne el însuși s-a dovedit la fel de mare ca și talentul lui.

La începutul deceniului al șaptelea, Brando a jucat în „Fugarii”, adaptare după piesa „Orfeu în infern” a lui Tennessee Williams, semnată de Sidney Lumet. Personajul Val Xavier, Orfeu solitar și revoltat, poposit cu ghilara lui într-un orașel de provincie, concorda cum nu se poate mai bine cu asprele conflicte care aveau atunci loc în sudul american. Și poate că tocmai

Brando contestataru.

acest cîntăreț, izgonit de societate, dușman al moralei claselor stăpînitoare, a prefigurat o nouă etapă în viața lui Marlon Brando, aceea a participării conștiente și active la mișcarea pentru democrație și progres.

Acum cîțiva ani, o știre senzațională a făcut ocolul lumii: celebrul actor voia să renunțe la cinema pentru a se consacra în întregime activității sociale. Dar un artist adevărat nu poate trăi în afara artei. Brando n-a abandonat platoul. Însă n-a mai acceptat să joace în filme comerciale, în ciuda onorariilor fabuloase. El a optat ferm pentru filme angajate, care îi permit să-și exprime poziția de cetățean. Așa au fost „Urmărirea” de Arthur Penna, „Insula în flăcări” de Gillo Pontecorvo, „Ultimul tango la Paris” al lui Bernardo Bertolucci. Așa vor fi următoarele două filme, în care Brando nu numai că va juca, dar le va și finanța, ambele consacrate problemei indienilor din S.U.A. Rolurile din aceste filme indică fără echivoc direcția căutărilor artistice ale lui Marlon Brando. Cinematograful progresist a devenit pentru celebrul actor mijlocul cel mai eficace de a lua poziție pe plan civic.

Nikolai Palțev

tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica

adevăr uimitor faptul că reparația capacităților intelectuale și starea ameliorată a pacienților subsistau mult timp după fiecare ședință. Neuronii înviorați de oxigen stocau în câteva minute destulă energie pentru ore și chiar zile de activitate cerebrală.

Și totuși, cum de atâtea ori s-a întâmplat în istoria medicinei, optimismul inițial nu a fost confirmat. Efectul terapeutic al metodei depinde enorm de buna dozare individuală a ședințelor. În caz de doză prea puternică, creierul pacientului poate fi grav prejudiciat. Încît e un fel de joc cu focul: un surplus de energie în procesul greu controlabil al combustiei care se desfășoară în neuronii creierului este nu mai puțin funest decît penuria de energie pentru mecanismele moleculare atît de fine.

Pe de altă parte, perspectiva de a depinde mereu de o cameră barometrică sau de a duce mereu cu sine o butelie sau o pernă de oxigen nu poate fi agreabilă pentru nici un bolnav.

În această situație s-a născut în mod firesc ideea de a căuta o altă cale. Felix Meerson, de la Institutul de fiziologie normală și patologică al Academiei de Științe a U.R.S.S., s-a întrebat cel dintîi dacă neuronii creierului n-ar putea fi învățați să extragă ei înșiși din sînge mai mult oxigen decît o fac de obicei. A avut această intuiție citind într-o publicație științifică un articol al unor cercetători americani care confirmau că, supuse la un regim

Un indispensabil auxiliar al științei

determinat de lipsă de oxigen, celulele creierului își sporeau capacitatea mitocondriilor și secretau un surplus de fermenți care permiteau o utilizare mai eficientă a oxigenului adus de sînge. Dacă lucrurile stăteau așa — s-a întrebat Meerson — nu însemna, oare, că celulele nervoase deveneau mai „harnice” după întoarcerea la condiții nor-

male decît acelea ale unui creier obișnuit „neantrenat”?

Ideea unui antrenament prin hipoxie a stat la baza unor cercetări interesante. Un grup condus de Meerson a dorit mai întîi să afle „doza” de hipoxie care ar reduce la minimum tulburările inițiale ale activității cerebrale, obținînd în același timp un efect pozitiv — a cărui realitate era, evident, doar ipotetică — cît mai clar cu putință.

În cursul experiențelor făcute pe șoareci, subiecții trebuiau să rezolve o complicată problemă de comportament: să învețe a găsi direcția cea bună într-un labirint în așa fel încît să evite o ușoară descărcare electrică. Era interesant de comparat cantitativ cum rezolvau problema șoarecii supuși la diverse durate de adaptare la lipsa de oxigen.

Rezultatele, publicate într-un buletin al Academiei de Științe a U.R.S.S., au produs senzație. După o doză determinată de hipoxie, echivalentă cu șederea timp de patruzeci de zile la o altitudine de circa 3 000 de metri, „capacitățile intelectuale” ale animalelor marcau performanțe considerabil ameliorate. Cu alte cuvinte se descoperise metoda de sporire a randamentului creierului cu mai mult de 300%, concomitent cu o întărire a memoriei.

Desigur, va mai trebui să treacă încă timp pentru ca savanții, cu predilecția lor firească pentru formule precaute și aversiunea lor față de senzational, să determine cu suficientă precizie cum se aplică la mamifere mai inteligente concluziile rezultate din experiențele pe șoareci. Dar de pe acum se poate spune că fiziologii se află în posesia unor fapte care-i înclină să creadă că un anumit antrenament la hipoxie are o influență bienfăcătoare și asupra creierului uman.

LINGVISTICA

Niște calambururi descifrează o scriere ?

De la scrierea lineară B, scrierea cretană și miceniană descifrată acum 15 ani, s-au mai făcut cîteva tentative de interpretare a scrierilor vechi: maya, etruscă sau cea din Insula Paștelui, e adevărat însă cu rezultate nu foarte convingătoare. Acum cîțva timp un grup de cercetători a anunțat că ar fi reușit să descifreze inscripțiile rămase de la civilizația Indusului, una dintre cele mai vechi din lumea antică: 2 500 î.e.n., deci nu prea mult — evident în perspectiva istorică — după cele din Mesopotamia și Egipt. Șansele acestei civilizații au fost însă mai mici; ea a dispărut din cauza unor modificări de ordin hidrografic după numai 500—700 ani. Dar în viața ei scurtă civilizația Indusului a dat naștere unui urbanism și unei arte dezvoltate, unei scrieri etc. Unei scrieri dificile, însă.

În momentul începerii noilor cercetări se știa că scrierea Indusului trebuie citită de la dreapta la stînga. În schimb, nu se știa de ce limbă ține. După unele supoziții, putea fi vorba de o formă ancestrală a limbilor dravidiene vorbite astăzi în sudul și estul peninsulei indiene. Dravidienii, care au pielea neagră, descind, se crede, dintr-o populație stabilită în India anterior sosirii Indo-europenilor, ceea ce ar corespunde foarte bine cu civilizația Indusului. Dar știința reclamă fapte, argumente solide. Problema era importantă, deoarece în India există multe limbi dravidiene bine studiate și pentru care s-au întocmit chiar dicționare. Dacă ipoteza prodravidiană se dovedea justă, aceste limbi puteau fi folosite la descifrare.

Se știe că Indusul și Mesopotamia întrețineau, între 2 500—1 800 î.e.n., intense relații comerciale. Lucrul e dovedit de texte mesopotamiene care pomenesesc de mari corăbii sosite din depărtată țară neagră Meluhha cu mărfuri pentru Akkad. Termenul de țară „neagră”, care putea fi legat de culoarea pielii echipajelor, a dat cercetătorilor ideea unei apropieri între Meluhha și cuvîntul sanscrit (limba primilor Indo-europeni din India) *mleccha*, care înseamnă „barbari” și li poate desemna și pe oamenii Indusului. El putea fi o reacție firească a noilor veniți în fața culorii și limbii primilor locuitori ai țării. O altă apropiere mai putea fi făcută și între *mazgilum*, numele dat corăbiilor indiene, și actualul cuvînt dravidian *manci*, a-

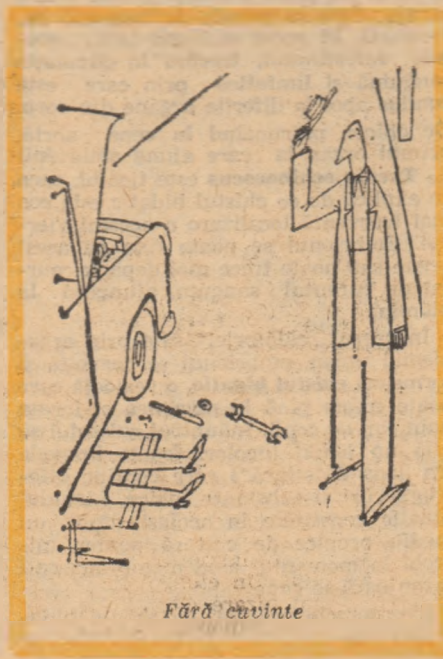
dică navă cu pinze, navă care seamănă izbitor cu reprezentările de nave lăsate de civilizația Indusului. Pentru acestea și multe alte motive, cercetătorii au socotit că puteau considera limba inscripțiilor ca protodavidiană. Tot atît de importantă era, însă, în măsura posibilului, deosebirea grupelor de semne privilegiate. S-a constatat, astfel, că există semne cu mari afinități între ele. Iar comparații succesive au dus la distingerea, treptată, a ceea ce se putea presupune a fi cuvintele.

Dar ce reprezentau semnele: sunete sau obiecte? Avînd în vedere numărul de semne, circa 300, cercetătorii au

Tăblițe de piatră cu inscripții ale civilizației Indusului

pornit de la ideea că scrierea Indusului trebuie să fi fost mixtă, cu alte cuvinte comporta atît semne cuvinte cît și semne silabe. În sfîrșit, după multe încercări, doi cercetători au găsit două jocuri de cuvinte, două calambururi, care au furnizat cheia descifrării. Printre semne există unul care reprezintă vizibil o ființă umană, iar altul un pieptene. La prima vedere, semnele nu aveau nimic de-a face unul cu altul. Dar tocmai aici intervine ceea ce cercetătorii au numit analiza grupurilor de semne. Așa cum am văzut, inițial au putut fi deosebite mai multe grupuri de semne și un oarecare număr de secvențe privilegiate conținînd aceleași semne, în aceeași ordine. Or, cercetătorii au remarcat că pieptenul ocupa în secvențe același loc cu omul, deși era greu de admis că putea avea același sens. Faptul putea fi explicat mai bine dacă se adrețea că cele două imagini desemnau bărbatul și femeia. Se simțea totuși nevoia unor prezumții și mai solide. Și atunci s-a făcut apel la dicționarul etimologic al limbilor dravidiene, din care s-a putut afla că în mai multe din aceste limbi pieptenului i se spune *pentika*, și că în și mai multe limbi femeii i se spune *pentî*. Iată deci și jocul de cuvinte, calamburul: semnul pieptenului putea

Fără cuvinte

fi scris pentru a însemna *pentî*, adică femeie.

O sugestie analogă a fost făcută și pentru un alt semn. Analizarea inscripțiilor și grupărilor indicase cercetătorilor că un anumit număr de semne erau plasate în majoritatea cazurilor, la sfîrșitul inscripțiilor și aproape nicicdată la început. Încît puteau prea bine fi sufixe. Unul dintre ele de pildă putea fi descris ca simbolul unei ființe umane care orte pe umeri o cobiliță. Poziția în textele părea să arate că juca rolul unui sufix care trebuia să modifice semnul precedent. Dar ce rol? Consultîndu-se dicționarul amintit, s-a constatat că în multe limbi dravidiene termenul pentru bățul de bambus era *karai*, iar termenul pentru mulțime era *karrai*. În fine, pentru limbile dravidiene din extremitatea sud sufixul *kal* desemna pluralul. Încît omul cu cobilița putea fi prea bine sufixul pluralului. Ambele descoperiri au dat informații și asupra însăși naturii scrisului. Se pare, cred acum cercetătorii, că scribii Indusului n-au izbutit să ajungă la stadiul descompunerii cuvîntului în silabe. Ci au rămas la metoda notării de semne, însoțite eventual de altele, sufixe sau determinative destinate să precizeze sensul.

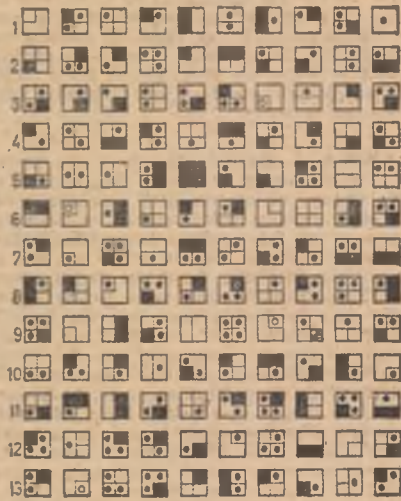
TESTE

Antrenament pentru gindirea logică

2 din 130

Încercînd să „descifrăm” mozaicul de pătrate reproduș mai jos, ne putem verifica capacitatea de a desprinde, dintr-o situație dată esențialul, de a sintetiza sau clasifica datele unei probleme.

Între pătratele dispuse pe cele 13 rînduri există numai două identice. Care ?

Cite pătrățele ?

Privind cu atenție desenul să calculăm, cît mai repede cu putință, cite pătrățele ar mai încăpea în locul alb din mijloc.

RASPUNSURI

2 din 130

Pătratele identice se află în coloanele trei din rîndul trei și opt din rîndul zece.

Cite pătrățele ?

Poșta medicului

T. T. C. — Reteag, jud. Bistrița-Năsăud :
1) Veronalul (acid dietilbarbituric) este utilizat în special ca hipnotic, în doza de 0,25—0,50 g, seara la culcare (cu o ceașcă de ceai de tei). Ca analgezic, acțiunea lui este slabă, fiind potențată în asociație cu aminofenazona (piramidonul), ambele intrând în compoziția produsului tipizat Antimigrin. 2) Ambele formule, prin asocierile unor substanțe cu efecte antalgice, au efecte pozitive.

IONEL MICLEA — Cobățești — Tr. Mureș : La întrebările dv. nu se poate da un răspuns cert, fiind necesare în prealabil minuțioase examene clinice și de laborator care sînt de competența unui urolog. Într-adevăr, simptomele pledează pentru o orhită secundară, consecință posibilă a infecției vezicale cu ciuperca Candida. În acest caz se impune firește un tratament cu antifungice al ambilor parteneri, infecția microbiană fiind transmisibilă pe cale sexuală. Vitaminoțerapia combinată și intensivă este utilă.

COSTICĂ MOCANU — Constanța : Extractul alcoolic de ceapă nu este un produs oficial; se prepară din părți egale de bulb de ceapă și alcool de 90°. Se administrează în doze de 15—20 g/zi, care nu sînt nocive, avînd bune efecte diurece.

A. BĂRBULESCU — București : La vîrsta dv., cu hipertensiunea și tulburările circulatorii de care suferiți, orice „stimulent” ar fi nu numai ineficient, dar și periculos. Cu seninătatea senectuții rămîne să acceptați aforismul rostit cîndva de Jean Cocteau: „Adevărata tinerețe e o calitate care nu se dobîndește decît cu vîrsta”

PETRESCU E. Medgidia ; GICA 23 — Brăila ; FIRISAMA IOLI — Arad ; POPOVICI O. — Tg. Mureș ; STOIAN G. — Com. Aninoasa, jud. Dîmbovită ; S.O.O. — București ; C. O. — București ; V.P. — Avrig, jud. Sibiu : În primul rînd, este greu de diagnosticat o ejaculare ca fiind rapidă, fiindcă durată actului ține adeseori de starea subiectivă a unuia sau a ambilor parteneri. Sexologul german Bergler arată că obiectiv ejacularea normală apare după 2—10 minute de la intromisiune. Mai trebuie ținut seama și de faptul că la unele persoane există ejaculări mai rapide care țin de biotipul lor sexual, ele fiind deci tot normale. Ejacularea precoce este un simptom frecvent la bărbații foarte tineri sau în primele luni de căsnicie (labilitate psiho-sexuală de început !) și la începutul andropauzei (deficit de hormoni testiculari !) Numai în cazul unor ejaculări rapide precinuite de o hiperexcitabilitate nervoasă se poate urma un tratament cu sedative (Bromură de calciu, Extraveral sau Bergonal, 2—3 cpr./zi), administrare în injecții de sulfat de magneziu sau de sol. novocaină 2%. Pentru diminuarea excitațiilor locale ale glandului se utilizează un unguent anesteziac cu vaselină 100g în care se incorporează o fiolă de xilină sol. apoasă 4%. În ultimul timp s-au obținut rezultate bune cu Tioridazină forte (0,050 g), un drajeu cu 1—2 ore înaintea momentului oronit.

NAIVA — Bacău : Naivă și nu prea. Sîntem de acord cu opinia dv., anume că „nu trebuie să se mai țină sub obroc explicațiile despre actul sexual ca ceva rușinos, ci să fie exolicat tineretului”, însă și dv. trebuie să fiți de acord cu noi că în pagina medicală nu-și au rostul aceste probleme. Există numeroase lucrări științifice sau de popularizare apărute în ultimii ani („Sexologie” de conf. dr. Tudor Stoica; „Educația sexuală” de dr. Peneu și dr. V. Pavlid; „Cartea tinerilor căsătorii” de dr. Dan Abulius și dr. Al. Gheorghiu etc. etc.), care oferă largi explicații tuturor cititorilor aflați la „vîrsta întrebărilor” 2) Substanța lubrifiantă este elaborată de pereții vaginali ca urmare a dilatației plexului venos care înconjoară acest canal printr-un mecanism asemănător transsudatilor. La această lubrifiere se adaugă emisiunea mucusului secretat de către glandele Bartholin la sfîrșitul așa-zisei „faze în olatou”. Acest mucus (ca orice mucus secretat de glande mucoase !) este un lichid consistînd din... mucină, săruri anorganice, celule epiteliale, leucocite, toate în suspensie apoasă. Vă satisfac răspunsul ?

IOANA C. — Iași : Într-adevăr urmările acestei practici se pot traduce la fete prin compromiterea membranei himenale și stări de nevroză astenică.

ANDREI U. — București : Citînd răspunsurile date sub S.S. — București ș.a. și sub Rădulescu Doru — București, pct. 2, (în numărul trecut) veți putea deduce și diagnosticul nostru: perfect normal ! Succes în căsnicie !

ION ȘT. — Sibiu : Din descrierea dv. s-ar părea că este vorba de un pseudo-epriplapism, ce apare intermitent ca o consecință posibilă a unei prostatite, uretrite cronice etc. După părerea noastră ar fi necesar un examen urologic la o clinică de specialitate (eventual, o penocavernogramă) pentru a se verifica dacă nu este o indurație plastică a corpului cavernos (maladia Pevronie). Tratamentul medicamentos constă în sedative nervoase (Diazepam, Napoton, Clordelazin), hipnoză, cură de somn, anestezice, anticoagulante (Heparină Trombostop) eventual ACTH, corticoterapie sau fenilbutazonă. Singura terapie valabilă rămîne însă cura chirurgicală constînd în cavernotomia completă cu anăsturi de ser heparinat sau o soluție de enzime fibrinolice.

Pisica poate fi un comesean periculos pentru copii

PARAZITOZE

Un obicei prost cu urmări grave

Prostul obiceiului al unor părinți de a ține în casă cîini și pisici laolaltă cu copiii (mai ales cînd copiii sînt prea mici pentru a înțelege și a respecta unele reguli elementare de igienă individuală) are uneori ca urmare dezvoltarea unei parazitoze intestinale, cu localizări secundare în ficat, plămîni sau în alte organe, și cunoscută sub numele de **chist hidatic**.

Boala este provocată de un vierme parazit de dimensiuni foarte mici (3—6 mm lungime), numit **Taenia echinococcus**, care în mod obișnuit trăiește în intestinul pisicii și cîinelui. În stadiul larvar, poate fi însă înțîlnit și la oaie, bou, bivou, capră, porc, iepure etc., de unde pericolul contaminării de la aceste animale domestice.

Cercetări recente au demonstrat că un rol important în răspîndirea ouălor de **Taenia echinococcus** îl joacă și gîndacul de bucătărie, care îngerează dejecțiile cîinilor sau pisicilor. Cum această insectă pătrunde în special în bucătărie și în cămărilor de alimente, poate infecta hrana un anumit rol în răspîndirea ouălor îl pot juca de altfel și șobolanii sau șoarecii. Ouăle eliminate din intestinul vreunui dintre aceste gazde deficiente — în special cîinele și pisica, animale domestice care trăiesc în contact direct cu omul — pot fi ingerate de gazda accidentală — omul — provocînd boala numită **echinococoză sau hidatidoză** (chist hidatic). În intestinul omului, ouăle pun în libertate embrionul, înarmat cu patru ventuze și mai multe cîrlige, care se prinde de mucoasa intestinală. El poate străbate astfel perețele intestinului, trecînd în circulația sanguină și limfatică prin care este condus apoi la diferite organe din corp. De obicei, pătrunzînd în vena aortă, primul organ la care ajung embrionii de **Taenia echinococcus** este ficatul, ceea ce explică de ce chistul hidatic este cea mai frecventă localizare a acestui vierme. Embrionul se poate fixa pe acest organ sau poate trece mai departe, purtat de curentul sanguin, ajungînd la plămîni.

În cursul „călătoriei” sale prin organismul uman, embrionul se dezvoltă și formează **chistul hidatic**, o veziculă care poate crește pînă la mărimea și forma unui cap de copil. Înăuntrul chistului se află un lichid incolor, foarte limpede (ca „apa de stîncă”) care conține diferite săruri și substanțe toxice. Lichidul hidatic constituie în același timp un mediu propice de cultură pentru microbi în momentul cînd membrana ce-l înconjoară se rupe.

Simptomele produse de chistul hida-

tic variază în funcție de localizarea lui hepatică, renală, pulmonară etc., precum și de dimensiunile sale. Bolnavul își dă seama de prezența parazitului abia în faza înaintată a bolii, care se revelează adesea numai prin prezența tumorii chistice și prin tulburările precinuite de ea. De obicei, **urticaria**, singura manifestare timpurie a bolii, de natură toxialergică, este pusă pe socoteala unei alte cauze. Manifestările locale grave apar mai tîrziu, uneori chiar după cîțiva ani. În caz de chist hidatic la ficat apar dureri abdominale cu iradieri în umărul drept, grețuri, vărsături, deznaturat pentru alimentele grase. Ficatul este mărit, iar la palparea se simte o tumoare mobilă, nedureroasă.

Cînd dimensiunile chistului au devenit enorme, ficatul crește și el ca volum, uneori de 6—7 ori peste normal. Chistul poate supura sau se poate rupe spontan, conținutul său revărsîndu-se la exterior prin arborele respirator, simptom cunoscut sub numele de **vomică hidatică**. Manifestările toxialergice ale pielii, ca: urticarie cu mîncărimi, eriteme, edeme, transpirație, sînt de obicei primele semne care atrag atenția. La acestea se adaugă scăderea tensiunii arteriale sub normal, răcirea extremităților, dureri de cap, convulsii, contractii. La examenul singelui un semn caracteristic este creșterea mare a eozinofililor (hipereozinofilie) care orientează diagnosticul bolii. Alte metode de laborator sigure sînt **intradermoreacția Cassoni** și **reacția Weinberg-Pirvu**, care se fac prin inocularea intradermică de lichid hidatic. Dacă la locul inoculării se formează

— De aici aveți o priveliște minunată spre mare !

esculap
esculap esculap
sculap esculap escula
lap esculap esculap escu
esculap esculap esculap
culap esculap esculap escu
p esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

ză o zonă de piele roșie și inflamată este un semn cert de chist hidatic.

Ținînd seama de extrema ei gravitate, cel mai bun tratament al acestei boli parazitare este numai extirparea chirurgicală. Chistul trebuie operat și eliminat cît mai de timpuriu pentru a se evita ruperea membranei și răspîndirea embrionilor în întreg organismul. În ultimul timp s-a încercat tratarea chistului cu unele medicamente, ca timol iodat în injecții și clorochină administrată pe gură, dar rezultatele nu sînt prea încurajatoare.

Pentru prevenirea îmbolnăvirii de chist hidatic, afecțiune cu urmări atît de grave, educația sanitară poartă un rol principal. În primul rînd trebuie evitat contactul copiilor cu cîinii și pisicile, învățîndu-i să se spele regulat pe mîini. În al doilea rînd să nu se dea viscere de cornute ca hrană cîinilor și pisicilor decît după o prealabilă fierbere. Cîinii purtători de viermi să fie tratați prin administrarea de hidrobromură de arecolină în cantitate de 4 mg/kilocorp. Și, în sfîrșit, să fie stîrpiți cîinii și pisicile vagabonde. Să fie dezinsectizate și deratizate locuințele invadate de gîndaci negri și de șoareci !

Știați că...

■ O nouă metodă terapeutică pentru eliminarea calculilor renali a fost experimentată recent în Uniunea Sovietică ? Ea se numește **electrotrite** și constă în „bombardarea” calculilor cu descărcări electrice intermitente, după ce aceștia au fost localizați cu ajutorul unei sonde speciale. Aceste descărcări electrice sfarmă și pulverizează pietrele, făcîndu-le să dispară fără dureri.

■ Bunele rezultate ale supei de morcovi la sugari s-ar datora unei substanțe vitaminice, care ar favoriza dezvoltarea lui **Lactobacillus bifidus** existent în flora intestinală normală a copilului ?

■ Inoculînd la copiii foarte mici internați în spitale un stafilococ banal nepatogen, s-a izbutit protejarea lor împotriva unei alte tulpini de stafilococ, patogen de data aceasta, care făcea adevărate ravagii, provocînd numeroase infecții intraspitalicești ? Este primul exemplu de interferențe microbiene.

■ Un cercetător de la Universitatea din California a constatat că unele alge acvatice pot împiedica dezvoltarea larvelor de țînțari, constituind astfel insecticide netoxice pentru celelalte specii de animale ?

■ Un avion cu reacție care decolează poluează aerul atmosferic și „consumă” tot atîta oxigen cît 10 000 de automobile ? Pentru a traversa Atlanticul, de pildă, reactoarele sale consumă 35—40 tone de oxigen.

■ A fost elaborată o schemă de tratament cu o durată de cinci zile pentru dezintoxicația tabagică ? Această schemă prevede adunarea subiectilor, timp de cinci seri, într-o sedință de o oră și jumătate, în cursul căreia ei își iau angajamentul de a nu fuma în următoarele 24 de ore. Apoi se fac, în comun, exerciții speciale de gimnastică respiratorie, se aplică hidroterapie și se recomandă regimuri alimentare pe bază de fructe.

ISLANDA

O insulă originală

Cit vezi cu ochii — ghețuri, cratere vulcanice, guri ramificate de râuri, țărniștinos. Asta-i Islanda, insula de gheață.

Dar și islandezii au o istorie uimitoare, neobișnuită. Specialiștii încă nu s-au putut pune de acord asupra limbii islandeze; unii cred că e o limbă complet independentă, alții că s-ar trage din daneză, iar un alt grup opinează că ar proveni din norvegiană... Vikingii ar fi adus cindva acolo o limbă care apoi s-a dezvoltat independent, încit norvegienii de astăzi nu mai recunosc în islandeză nimic din limba lor.

Islanda n-a avut împărați sau regi. În schimb acolo a apărut primul parlament din Europa, și anume în anul 930, cu alte cuvinte acum mai bine de un mileniu. Ca să nu mai vorbim de celebrele „Saga despre islandezi”, care au o istorie mult mai veche decit parlamentarismul; dar și mai uluitor e că pescarii și crescătorii de oi le-au scris timp de secole nu în palate, mănăstiri ori chilii, nu în biblioteci sau școli, ci în sărăcioasele lor bordeie, în sinul familiei. Poate de aceea și sint niște saga despre islandezi, și nu saga în general, sint opere de artă despre vecini,

re discuțiile despre locul unde-și depun, de exemplu, sardelele icerele, suscită un neobosit interes și sint purtate cu competență.

Islandezii se imbracă foarte bine, cu gust dar nu după ultima modă, fără „maxi” și cu atât mai mult fără „mini”. O islandeză mi-a explicat acest lucru foarte convingător:

— La noi se spune că în insulă plouă în toate direcțiile, chiar de jos în sus, iar uneori chiar cu zăpadă, toată toamna, iarna și primăvara, încit vâdați seama cît de nepotrivită ar fi o fustă „mini”. Dar nici „maxi” nu merge, pentru că poalele rochiilor ar fi întotdeauna ude. Încit cea mai potrivită pentru noi este dimensiunea de mijloc.

Această predilecție pentru „cel mai potrivit” poate fi remarcată chiar de la prima vedere și în aspectul orașelor și satelor, mai cu seamă în construcțiile din ultimul timp. Noile clădiri sint din beton și sticlă (pentru ca să fie cît mai luminoase), vilele fără etaj au arhitectură cît mai variată, spre a se evita monotonia.

Pe scurt, islandezii știu să utilizeze binefacerea civilizației și chiar le iu-

și nimic mai mult, nici măcar o climă acceptabilă, nici chiar sol, păduri, ca să nu mai vorbim de zăcăminte minerale. Ea pleacă totdeauna de la posibilitățile ei reale și adaptează totul la ele: cultura, istoria, viața de zi cu zi.

Islanda are spații mici. Nu mă refer la ferme, sate sau orașele, ci chiar și la Reykjavik, unde oceanul și munții sint la doi pași de port. E vorba mai exact de masivul Assja, care pentru islandezi este cam același lucru cu Fuji Yama pentru japonezi. Orientindu-se după culorile muntelui, islandezii își dau seama, ca și japonezii, cum va fi vremea; deasupra oceanului și a orașului zboară, abia mișcîndu-și aripile, pescăruși albi.

Islanda este o țară în care fiecare locuitor își poate enumera strămoșii pînă la a douăzecea generație.

O țară în care oamenii au ca nume de familie numele tatălui, la care se adaugă cuvîntul „son” — ceea ce înseamnă fiul cutăruia.

O țară în a cărei limbă nu există cuvîntul „coadă” ca atare. În schimb sint cunoscute vreo zece semnificații ale cuvîntului respectiv, în funcție de situația lui concretă: coadă de pește, de ciine, de pisică, de cal etc. Cuvîntul „vînt” are cîteva sensuri în funcție de forța cu care bate, după cum sint 1500 de cuvinte referitoare la vreme.

Este o țară în care oile sint lăsate toată iarna în turma comună, care nu e supravegheată de nimeni (pentru că în insulă nu există lupi, nici alte animale de pradă primejdioase), iar toamna fermierii împart mieii proporțional cu numărul de oi trimise în turmă.

Da, Islanda e, într-adevăr, o insulă foarte originală, o țară uimitoare.

S. Zalighin

Portul Reykjavik. În planul doi, muntele Akrafjall

și nu despre străini, despre firea și obiceiurile unor oameni cunoscuți, nu despre evenimente istorice; făuritorii lor n-au fost niște schimnici și nu s-au scotit niște oameni deosebiți.

Așa a trăit Islanda timp de secole, ca o țară săracă care nu-și putea spune cuvîntul în concertul internațional, dar care știa că avea să vină și această vreme. Iar cînd acest lucru s-a întîmplat, toată țara s-a transformat brusc, într-un singur moment istoric. Din bordeie n-a rămas nici urmă, iar civilizația, modernul își spun acum cuvîntul pretutindeni. Așa a luat naștere o flotă de pescuit puternică, iar în 1970, de pildă, Islanda a pescuit 720 000 de tone, adică — la o populație de 200 000 de locuitori — 3,6 tone pe cap de om. Nu-i de mirare, deci, că în orice loc, la recepții date la ambasade, în ateliere de croitorie de damă sau în școlile prima-

besc. Pe străzile Reykjavikului (o capitală cu numai 80 000 de locuitori), dar și în așezările mai mici, sint parcate sau circulă un mare număr de mașini de cele mai diverse mărci și culori, așa cum sint și casele în această țară foarte rece și nordică. Dar acolo nici mașina nu e o modă, ci o necesitate reală pentru orice familie. Căci Islanda n-are nici un kilometru de cale ferată, n-are troleibuze și tramvaie, ci numai transport auto și aerian. Apoi, pe vreme proastă, mașina ține loc omului de îmbrăcăminte groasă și chiar e o a doua locuință; dimineața, soția își duce soțul la lucru cu mașina, în care mai ia cu dînsa și copiii de vîrstă preșcolară, de obicei doi-trei sau chiar patru. În timp ce mama îl duce pe tata la lucru sau face cumpărături, copiii își vîd de ale lor; se joacă cu păpuși sau privesc curioși orașul cu năsururile lipite de geam. La sfîrșitul zilei de muncă, cursa se repetă, de data aceasta spre a-l lua de la lucru pe tata.

Motociclete sint puține, iar biciclete și mai puține, căci aceste mijloace de transport reclamă dacă nu o vreme bună, măcar una acceptabilă.

Într-o zi, am plecat să vizităm un mic orașel de lângă Reykjavik; primul lucru pe care l-am văzut a fost o seră imensă. Înăuntru creșteau portocale și banane, era belșug de vegetație de un verde intens, iar liniștea odihnitoare era sfișiată în răstimpuri numai de țipete de papagal. Ici-colo, se aflau niște rafturi cu diverse produse: alimentare, industriale, suvenir. Laolaltă, ele puteau alcătui foarte bine un magazin universal. Dar în seră mai era și un mic restaurant, cu un ring pentru dans, dacă nu mă înșel. Cum de a luat naștere acolo un asemenea complex? Foarte simplu! Localitatea e bogată în izvoare termale și încălzirea lui este aproape gratuită.

Se poate spune că Islanda știe foarte bine ce bogății are și de altfel nici nu e greu să știe, căci are numai pește, oi, izvoare termale și căderi de apă, atât

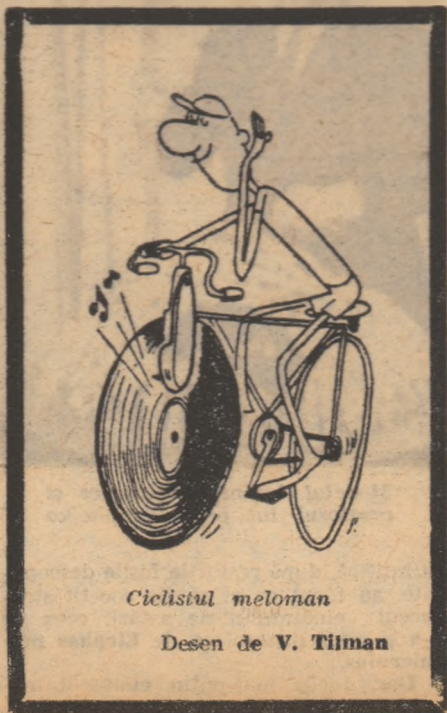
SENEGAL

„Fifire” și eroii ei

Crocodilii, uriașele reptile de pînă la zece metri, își pot aștepta ore în șir victima, pentru ca apoi să-și infigă fuigerător dinții ascuțiți ca de fierăstrău circular într-o carne caldă și tremurătoare de copil ajuns din joacă pe nisipul de pe mal sau de o gospodină neatență care ținuse morțiș să-și clătească o rufă în apa rîului. Numai în Africa sint sfîrtecați astfel anual de colții crocodililor circa 14 000 de oameni, dar respingătoarele fiare trăiesc în aproape toate țările cu climă tropicală.

Spre deosebire de rechini sau alte animale de pradă, care rareori se reped din senin asupra omului, crocodilii atacă primii și apucă tot ce le iese în cale: oameni, ciini, oi, capre sau vaci. De aceea africanii socotesc uciderea crocodililor o indeletnicire de onoare și deși vinerea lor a fost legată întotdeauna de mari primejdii există mulți amatori de a se măsura cu „monstrul rîurilor”.

Există cîteva modalități de a vîna crocodilii. Cea mai simplă este aceasta: într-un cîrlig puternic, cu multe brațe, se infige o găină friptă legată de un cablu solid; cînd crocodilul înghite găina și, odată cu ea, și cîrligul, este tras cu cablul pe mal și ucis cu focuri de armă sau cu harponul.

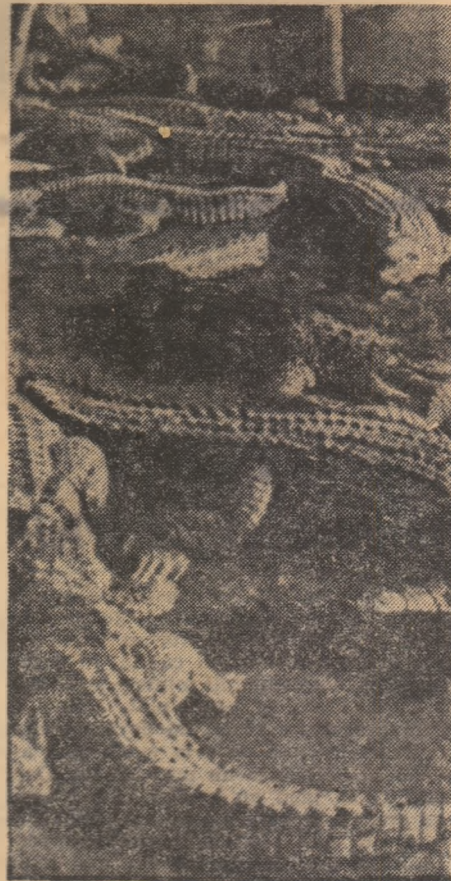

Ciclistul meloman

Desen de V. Tiiman

Dar monstrul rîurilor mai poate fi vinat și așa: vîntorii prind o vidră — delicata preferată a crocodilului — pe care apoi o leagă pe mal de un țărnuș de bambus ascuțit în partea superioară. Crocodilul se repede asupra vidrei, dar se lovește de țărnuș și își rănește abdomenul. Cum nu știe să dea îndărăt, începe să facă viraje spre riu direct peste țărnuș spintecîndu-și toată burta.

O mare răspîndire a căpătat în ultimii ani vîntoarea nocturnă din bărci cu o plasă specială și un far foarte puternic sau un felinar cu carbid. Plasa, foarte rezistentă și prevăzută cu ochiuri mari, este zvîrlită în riu între

Viitoare victime ale modei?

două bărci. Apoi este aruncată în rîu și o vidră legată de o frînghie lungă. Frînghia este trasă încet spre una din bărci și fiara se repede după vidră. Cînd între animal și ambarcațiune mai sint numai doi-trei metri, spre ochii reptilei e îndreptată lumina puternică a farului. Și, înainte ca monstrul să-și vină în fire, i se infige în cap un harpon ascuțit. De obicei, oricît de bine ar nimeri harponul, lovitura nu ucide, încit crocodilul cade la fundul apei, unde se incurcă însă în plasă și poate fi astfel adus pe mal. Așa se procedează de obicei în Ghana, în ale cărei ape crocodilii mișună literalmente.

În Senegal, tradiționala vîntoare de crocodili este numită „fifire” și e un soi de ceremonie publică la care participă, ca spectatori sau „actori”, tot satul. „Fifire” este organizată la sfîrșitul sezonului secetos, cînd nivelul apelor e cel mai scăzut.

În timpul „fifirei”, un mare grup de vîntori aflați în bărci alungă din urmă crocodilii, cu ajutorul unor prăjini lungi și al unor lanțuri legate de crengi de copac, într-un loc anume ales. Cînd reptilele ies la suprafață spre a lua aer proaspăt, se pomenesc în cap cu o lovitură bine țintită de harpon sau de furcă. Dar lovitura nu le răpune, iar furia unui crocodil rănit nu cunoaște margini. Împrejurare de care profită vîntorii. Căci îndată ce fiara își cascade botul enorm, i se viră în gură un trunchi de copac uscat. Întăritat la culme, crocodilul își infige colții în lemn și nu mai poate face nimic. Acum animalul poate fi ucis, dar cu grijă, ca să nu i se strice pielea.

A doua zi, pielea e vîndută, cu aproximativ 5 lire sterline, unui intermediar, care mai adună alte cîteva zeci de piei, le sarează și le expediază, ca sardelele în butoaie, la Paris sau Londra, unde prețul ajunge de cîteva zeci de ori mai mare. După încă o săptămîină ori două, pielea unui fost locuitor al apelor din Senegal sau din alte țări africane se răspîndește astfel în lume sub formă de pantofi, cordoane, genți etc.

Dat fiind, însă, că moda obiectelor din piele de crocodil a dus la scăderea îngrijorătoare a numărului de aligatori, reptilele au început să fie crescute în ferme speciale. Ouăle de crocodil sint plasate în incubatoare, iar cînd din ele ies pui, aceștia sint lansați în bazine speciale.

V. Molceanov

globul
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

Startul e ușor de luat. Mai greu de menținut corabia pe linia de plutire

UN NEGUSTOR CA PUȚINI ALȚII

Norton I, impăratul Americii

În 1849, la San Francisco, pe atunci mic orașel, s-a stabilit un negustor modest, pe nume Joshua Norton. Noul venit și-a investit micul capital în organizarea unei companii miniere și, după circa trei ani, și l-a triplat. Atunci a cumpărat toate rezervele de orez din oraș, cu intenția de a le vinde când aveau să ajungă la un preț ridicat. Dar, curînd, în port au acostat câteva vase cu orez și Norton s-a ruinat. Încît s-a mutat în cel mai sărac cartier al orașului și de atunci nimeni n-a mai știut de el.

După zece ani, la redacția ziarului „San Francisco Bulletin” s-a înfățișat un ins îmbrăcat sărăcăcios.

— Aveți aici ceva interesant, s-a adresat el unui redactor punîndu-l pe birou o foaie de hirtie. Aveți curajul să-l publicați?

Dar pe măsură ce citea, redactorul Sam Fitch era tot mai nedumerit.

„Conform dorinței categoric exprimate a majorității cetățenilor din Statele Unite ale Americii, subsemnatul, mai jos semnat, Joshua Avraam Norton, mă proclam împărat al întregii Americi și propun tuturor statelor să se întrunească la teatrul din San Francisco în februarie a.c. săre a putea dezbate împreună elabora și adopta noi legi, necesare pentru îmbunătățirea condițiilor în care trăiește cea mai mare parte a populației S.U.A., și a face să reinvie în străinătate încrederea în dreptatea și puterea noastră.

Norton I. Împărat al Americii”

Om cu umor și spirit comercial, Sam Fitch a publicat integral, chiar în proximitate număr al ziarului „decretul” noului împărat. Ziarul s-a vîndut ca pîinea caldă, iar locuitorii din San Francisco s-au amuzat grozav.

Încurajat de succes, Joshua Norton a venit apoi la redacție cu un nou „decret”, după care au mai urmat alte câteva. Într-unul din ele, „împăratul” anunța dizolvarea Camerei reprezentanților pe motiv că membrii ei se făcuseră vinovați de luare de mită și speculații murdare, iar prin alt „decret” a dizolvat din aceleași cauze Tribunalul Suprem al S.U.A.

Sam Fitch publica cu regularitate „decretele” lui Norton I, iar „împăratul”, drept răsplătă, l-a declarat ziarul organul său oficial.

Cu timpul, locuitorii din San Francisco s-au obișnuit cu „bizarul împărat”; i-au făcut o uniformă albastră de general, iar un fierar l-a confecționat o spadă în schimbul acordării dreptului de a scrie pe firmele lor: „Furnizor al majestății sale Imperiale”, negustori întreprinzători îi puneau la dispoziție haine și încălțăminte Norton I își primea, în sărăcăcioasa-i locuință, supuși care îi plăteau impozitul de 50 de cenți și își înscriau numele într-o voluminoasă „carte heraldică”. Administrația teatrului din oraș a pus la dispoziția „împăratului” o lojă specială, iar cînd el intra în sală toți spectatorii se ridicau în picioare și îl ovacionau Norton I a atins culmile gloriei cînd a dizolvat, printr-un decret special, Senatul S.U.A. „pentru incapacitate totală de a-și îndeplini obligațiile”!

La un moment dat a început să cir-

cule zvonul că Norton n-ar fi chiar atît de bizar, că s-ar trage într-adevăr dintr-o familie regală (în realitate era fiul unui negustor londonez, care emigrase în America).

„Domnia” lui Norton I a durat douăzeci de ani. Dar tocmai cînd se bucura de cea mai mare popularitate împăratul și-a dat obștescul sfîrșit. Drama s-a consumat în ianuarie 1880, la una din obișnuitele lui „conferințe de presă”, cînd Norton a lunecat, a căzut și a murit. Locuitorii din San Francisco l-au înmormîntat în uniformă de general, cu onorurile care se cuveneau unui împărat: cortegiul funebru a fost alcătuit din 30 000 de inși. Ziarele i-au consacrat pagini întregi. Amintirea lui Norton I, „împăratul întregii Americi”, s-a păstrat multă vreme. În 1930, pe mormîntul lui a fost dezvelit, în acordurile unei fanfare, un monument ridicat din contribuții benevole. Pe placa funerară se putea citi:

„Aici odihnește Norton I.
Împăratul Americii și
protectorul Mexicului.
1819—1880”.

E. Markovici

NEVOIA INVAȚĂ PE OM

Osul — material de construcție

Mamutul este primul dintre animalele dispărute de pe glob încă din timpuri imemorabile cu care a făcut cunoștință omul modern. Descrierea lui

Modelul locuinței preistorice și creatorul lui, prof. Pidopliciko

științifică, după resturile fosile descoperite, au făcut ca el să fie socotit strămoșul elefantului de astăzi, ceea ce i-a și adus denumirea de *Elephas primigenius*.

Dar, lucru mai puțin cunoscut, ma-

mutul este singurul animal căruia, la 10 000 de ani după dispariție, i s-a ridicat un monucent. Satul Kuleșovka din Ucraina se mîndrește cu piatra comemorativă înălțată în amintirea scheletului de mamut găsit acolo în anul 1839.

O altă descoperire făcută recent în aceeași republică a luat calea Muzeului de științe naturale. În apropierea satului Mejirici paleontologii au dezgropat o grămadă de oase provenite de la un mare număr de mamuți. Examinarea așezării, felului și dimensiunilor oaselor a răsturnat multe teorii despre omul epocii de piatră. Pînă nu de mult se credea că acesta ar fi locuit doar în adăposturi naturale — peșteri sau gropi acoperite cu crăci — și că abia tîrziu ar fi ajuns să-și construiască bordeie de pămînt. Prof. Pidopliciko susține acum că fosilele de la Mejirici ar fi resturile uneia din primele locuințe construite de om, locuință care avea o structură atît de complexă încît poate fi numită pe drept cuvînt *casă*. Conform reconstituirii lui, colții animalelor alcătuiau „scheletul” casei, iar golurile dintre ei erau umplute cu craniile, care formau astfel pereții. O asemenea „casă” avea o suprafață de 23 m². Îngloba oasele mai multor mamuți și adăpostea 10-12 persoane.

Dar săpăturile de la Mejirici par să mai infirme și o altă teorie, și anume aceea că vîntorii preistorici erau nomazi, deplasîndu-se tot timpul în urma animalelor. Faptul că în același loc au fost găsite resturile citorva case de oase demonstrează că vîntorii aveau așezări și că duceau, cel puțin o parte din an, o viață sedentară. Metodele moderne de evaluare au stabilit și vîrsta acelor fosile: 10.000-12.000 de ani.

CALEIDOSCOP

Cum se scrie pe un ou

Cum se scrie pe un ou? La această problemă nici chiar Cristofor Columb în persoană n-ar fi găsit soluția. Și totuși, lucrul e posibil. Procedeu folosit pentru a se ajunge la acest rezultat face apel la resursele... electrostatice. În felul acesta, literele sînt imprimate fără contact și fără cea mai mică presiune. Este posibil chiar, afirmă autorii originalei tehnici, ca prin acest procedeu să fie însemnați și cartofii și alte legume sau decorate sticlele de băuturi. N-ar fi exclus ca în viitor procedeu să fie extins și la tipărirea ziarelor, ceea ce ar permite schimbarea, în extremis, a unui text deja intrat în rotație.

Concert sub o umbrelă

„Chiar dacă nu plouă, cînd vă plimbați pe o cîmpie sau într-o pădure nu ezitați să deschideți umbrela” — își sfătuiește reporterii radioteleviziunea japoneză. Într-adevăr, reporterul care urmează săfătatul poate înregistra astfel... cîntecul păsărilor și insectelor. Desigur, are nevoie și de instrumentul adecvat.

Originalul colector de sunete este rezultatul cercetărilor făcute în laboratoarele instituției susmenționate și este utilizat la realizarea programului duminical intitulat „În mijlocul naturii”. El s-a dovedit a fi o soluție ideală, întrucît pînă atunci un astfel de program cerea manipularea, de către patru persoane, a unui aparataj greu transportabil.

Dar de ce a fost adoptată tocmai forma de umbrelă? Pentru că suprafața parabolică interioară a țesăturii umbrelei este impregnată cu polichlorură de vinil, care reflectă perfect undele sonore. Microfonul este amplasat în centrul cadrului parabolic. Pliabilă și deosebit de ușor transportabilă, umbrela înregistratoare mai are apoi avantajul de a fi ultrasensibilă la frecvențele înalte ale cîntecului păsărilor și insectelor.

MICA ENCICLOPEDI

Copernic și sandvișurile

Toate lucrurile au un început și sandvișurile nu fac nici ele excepție de la această regulă.

Totul a început în 1521. Primele de-

... varia ...
... varia varia varia ...
... varia varia varia ...
... varia varia varia ...
... varia varia varia ...
... varia varia varia ...
... varia varia varia ...
... varia varia varia ...

bișnuit de agitate. Ordinul Teutonilor care, în 1466, recunoscuse dependența sa de regatul polonez, nu intenționa totuși să renunțe total la planurile sale de dominație. Formație militar-politică și economică, Ordinul Teutonilor rămînea și mai departe o permanentă amenințare pentru Polonia. Ca s-o apere împotriva invaziei acestei forțe, regele Poloniei atribuisese ținuturilor slave de la hotarul Poloniei cu Ordinul teutonilor, cunoscute sub numele de Warmia, un statut de cnezat, cu administrație episcopală. Warmia a devenit astfel un stat tampon între cele două puteri.

Celebrul astronom N. Copernic ocupa o funcție importantă în conducerea Warmiei: aceea de administrator al „treburilor comunale” ale orașului și cetății Allenstein. Post echivalent cu acela al unui fel de inspector general.

Warmia trecea atunci prin grele încercări, căci ciocnirile dintre Polonia și Ordinul Teutonilor nu mai conțineau. În 1519 începuse chiar un nou război între trupele Ordinului și regele polonez Sigismund. Cu victorii alternative, de o parte și de cealaltă, războiul a durat pînă în 1521. La începutul acestui an, armatele Ordinului au asediat cetatea Allenstein și Copernic a început să se pregătească pentru apărarea ei. Dar cu puțin înainte asediului printre apărătorii cetății izbucnise o molimă. Ca să-i descopere cauzele, Copernic, care era nu numai astronom și om politic, ci și medic, a împărțit populația în grupuri mici și a ordonat ca fiecare grup să primească numai anumite alimente. Curînd a descoperit că sursa bolii era pîinea. Țărănilor care aduceau hrană ostașilor li se răsturnau deseori căruțele cu piine, încît cînd aceasta ajungea la destinație era plină de noroi. Constatarea l-a pus pe gînduri pe Copernic. Piinea trebuia protejată împotriva noroiului. Un anume Gerhard Glikseling a propus să se ungi pîinea cu o substanță comestibilă dar care să aibă o culoare care să se deosebească de aceea a pîinii. În felul acesta petele de noroi vor putea fi văzute și îndepărtate. Copernic a ordonat așadar ca fiecare piine să fie unsă cu unt și, treptat, epidemia s-a stins.

La scurt timp după moartea lui Copernic, în Germania a izbucnit un război care a favorizat răspîndirea în Europa a unei epidemii de ciumă. Situația populației țărilor unde se răspîndise boala era tot mai precară. Adolph Buttenadt, un farmacist și medic care în 1521 fusese la Allenstein, cunoștea soluția adoptată de Copernic împotriva epidemiei. Și a început să-i facă reclamă.

Obiceiul de a unge pîinea cu unt s-a răspîndit foarte repede în Europa și a rămas pînă în zilele noastre. Deși primele sandvișuri nu aveau forma celor de azi: pîinea era unsă toată cu unt și numai după aceea tăiată bucăți.

Fără cuvinte

CASA PRIETENIEI ROMÂNNO-SOVIETICE — BUCUREȘTI

PROGRAMUL MANIFESTĂRILOR pe perioada 21—27 Iulie 1972

Vineri 21 Iulie, ora 19,30 : Ciclul : „Ideologie și construcție socială”. În dezbatere : „Democrație, știință și conștiință”. Va vorbi Ștefan Costăchescu, judecător la Tribunalul Suprem. „Conștiința socială revoluționară — factor activ al procesului istoric”. Va vorbi conf. univ. dr. Ion Ardeleanu, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice „Patriotismul socialist — generator de înalte valori morale și sociale”. Va vorbi Pamfil Nichitelea, cercetător științific principal la Institutul de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R. Urmează filmul documentar „Evocări” și un film artistic.

Sâmbătă 22 Iulie, ora 19,30 : Ciclul : „Ce țel animă literatura modernă”. Discuție la masa rotundă pe tema : „Caracterul deschis al literaturii comuniste”. Participă : Adriana Mițescu, critic literar, Mihai Moraru, critic literar. Discuția va fi condusă de Marcel Duță, critic literar. Urmează filmul documentar „O noapte la Casa Științei” și un film artistic.

Luni 24 Iulie, ora 19,30 : Ciclul : „Știința în dialog cu societatea”. Colocvlu pe tema : „Echilibrul biologic și problemele mediului inconjurător”. Participă : acad. prof. Eugen Macovschi, conf. univ. dr. Matei Barnea, dr. Alexandru Ionescu, cercetător științific principal la Institutul de biologie „Traian Săvulescu”. Discuția va fi condusă de Gheorghe Tobă. Urmează filmul documentar „Almanah internațional tehnico-științific” și un film artistic.

Marti 25 Iulie, ora 19,30 : Ciclul : „Omul, legea și societatea”. Discuție la masa rotundă : „Raportul cetățean — lege — o relație în continuă perfecționare”. Participă : Dumitru Popescu, procuror șef al Procuraturii Municipiului București, Ion Manole, președintele Tribunalului Municipiului București, colonel Aurelian Mărgineanu, adjunct al inspectorului Municipiului București al Ministerului de Interne, șeful Militei Municipiului București. Discuția va fi condusă de Val Voiculescu, ziarist. Urmează filmul documentar „Cuțitul” și un film artistic.

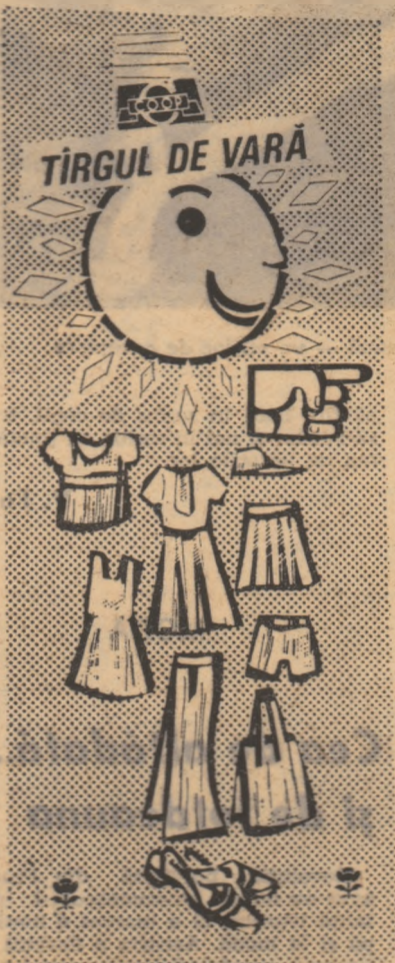
Miercuri 26 Iulie, ora 19,30 : În lumina Documentelor Conferinței Naționale a P.C.R. În dezbatere : „Edificarea economică în lumina documentelor programatice ale P.C.R.”. Va vorbi prof. dr. decan Mircea Biji, membru al Academiei de științe sociale și politice, rectorul Academiei de studii economice. „Raportul industrie — agricultură în procesul dezvoltării potențialului economic al țării”. Va vorbi prof. univ. dr. Oprea Părpală, decanul Facultății de economie agriculturii a Institutului agronomic N. Bălcescu. „O relație dialectică : dezvoltarea producției și creșterea nivelului de trai”. Va vorbi prof. univ. dr. Alexandru Gheorghiu, decanul Facultății de finanțe a Academiei de studii economice. Urmează filmul documentar „România înedită” și un film artistic.

Joi 27 Iulie, ora 19,30 : Ciclul : „1971 pe meridianele U.R.S.S.”. Conferința : „Imagini contemporane : de la Moscova la Irkutsk”. Va vorbi Gheorghe Neamu, cercetător științific la Institutul de geografie al Academiei R.S.R. Urmează filmul documentar „Salut Rusia” și un film artistic.

Manifestările au loc în Grădina de vară a Casei prieteniei româno-sovietice. În caz de timp nefavorabil manifestările se amână.

TÎRGUL DE VARĂ

În perioada 10. VII — 27. VIII. 1972, magazinele cooperatiei de consum vă oferă în cadrul TÎRGULUI DE VARĂ un bogat sortiment de mărfuri la prețuri reduse cu pină la 15%.

- țesături mătase artificială, artificială mixtă și fire sintetice imprimare ;
- rochiile, rochiile plajă, de casă, bluze, fuste, rochiile tip sarafane ;
- pantaloni lungi și scurți, lungi cu pieptar, pescărești, de joc, pentru femei, adolescente și copii ;
- costume baie, compleuri, halate baie, jachete plajă, șorturi, slipuri, șortulețe ;
- cămăși și bluzoane mîneacă lungă și mîneacă scurtă fără inserție, pentru copii ;
- costume și costumase pentru băieți ;
- pălării și șepci din pai, tip pai, țesute-textile ;
- sacoșe și poșete din pai și tip pai ;
- sacoșe și genți voiaj din p.v.c.

INCALȚĂMINTE PIELĂ

- sandale fețe box talpă bovine ;
- sandale fețe pore și piei velurate ;

INCALȚĂMINTE ÎNLOCUITORI

- sandale fețe p.v.c. textile și combinat p.v.c. cu textile, pentru femei ;
- pantofi fețe textile, pentru femei ;
- sandale fețe înlocuitori, pantofi fețe textile, pentru bărbați ;
- sandale fețe p.v.c. tip lido, sandale fețe p.v.c. ex-flex, pentru copii.

I.I.S.

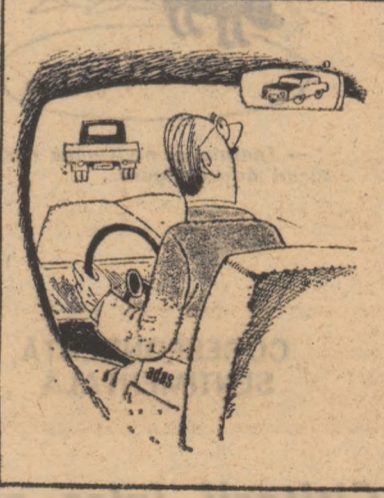
„11 IUNIE”

GALATI

Cal. Prutului nr. 50 A.
Telex : 240015
Telef 13590

Produce și livrează fără reparații următoarele produse : găleți zincate, paturi metalice pentru copii, paturi tip spital, internat etc., tâmplărie metalică (uși, ferestre), casmale, lăpeți, greble, Cuți pentru lacuri și vopsele, cații cremă etc.

ASIGURĂ-TE în

oglindea retrovizoare
pentru manevrele auto...,
iar pentru accidente,
asigură-te la ADAS !

ADAS vă oferă, printre altele, următoarele asigurări auto :

- Asigurarea pentru avarii.
- Asigurarea suplimentară pentru cazurile cînd autovehiculul este condus de alte persoane decît asiguratul.
- Asigurarea suplimentară pentru furt.

Pentru informații suplimentare vă puteți adresa unităților ADAS și filialelor A.C.R.
Pentru încheierea asigurării, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din întreprinderi, organizații economice și instituții, agenților și inspectorilor de asigurare sau — direct — oricărei unități teritoriale ADAS.

NU-I UITAȚI ÎN DRUMETIE

KATELOVA

BISCUȚII

CONSUMAȚI CU ÎNCREDERE ÎN ORICE ÎMPREJURARE

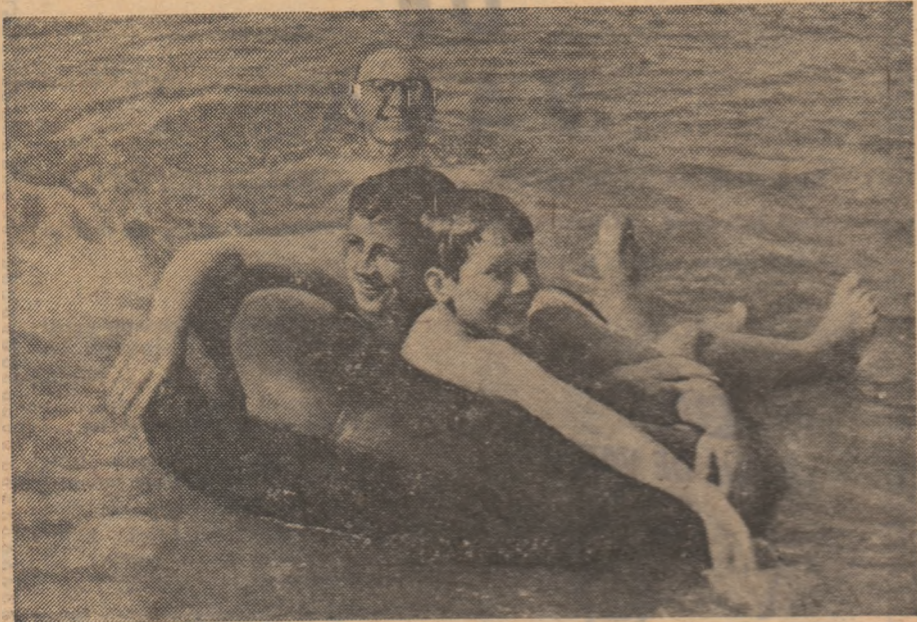
BISCUȚII
„MATELOT”
POT FI PĂSTRATI
ÎN CĂMARA DV.
TIMP ÎNDELUNGAT.

SINA
BUCUREȘTI

Cum ne privesc copiii

O anchetă în cursul căreia am chestionat circa o mie de fete și băieți între 13 și 19 ani ne îngăduie să definim im-

să ne îndemne pe noi tații (dar și pe mame) să ne revizuiam raporturile cu copiii noștri, comportarea. Dacă vrem

Petrecerea timpului liber împreună — un mijloc de apropiere

portanța și eficacitatea rolului taților, în comparație cu acela al mamelor, în procesul de educație. Iată cum se conturează situația.

În contactul cu școala, în frecvența reuniunilor părinților se înregistrează o activitate crescândă a taților, deși rolul mamelor rămâne preponderent.

De cele mai multe ori adolescenții își petrec timpul liber cu tații. Atracția comună pentru sport, pasiunea pentru tehnică sînt în această privință factori importanți. Un adolescent care are aceleași interese ca și părintele său i se adresează mult mai des ca să-și rezolve necazurile și problemele. Activitatea comună favorizează stabilirea unor raporturi de încredere.

Totuși, în majoritatea cazurilor, rolul de „confident” în chestiuni strict personale rămîne rezervat mamelor. Cînd e vorba de un prieten sau o prietenă, de exemplu, adolescenții le încredințează mai ușor secretele lor. Lucrul se explică prin raporturile emoționale mai subtile și mai intime care există între copii și mame, printr-o mai mare înțelegere.

Influența taților domină indiscutabil cînd adolescenții sînt preocupați de probleme de politică și concepție de viață. Pentru astfel de probleme un adolescent din doi se adresează exclusiv taților. Totuși 31 la sută din tinerii chestionați de noi ne-au răspuns că se adresează ambilor părinți, ceea ce confirmă elocvent creșterea nivelului politic al femeilor.

Mai mult de jumătate din adolescenți consideră necesar să se procedeze la o nouă repartizare a obligațiilor domestice, astfel încît ele să revină în mai mare măsură taților și copiilor. Chiar dacă în momentul de față mulți tați contribuie zilnic la treburile menajere, iar unii din cînd în cînd, cea mai mare parte a grijilor rămîne tot în seama femeilor (80 la sută).

Un alt fenomen interesant: tinerele fete, care așteaptă de la viitorul lor soț să împartă mai echitabil obligațiile casnice decît o fac tații lor, sînt mult mai numeroase decît tinerii gata să facă mai mult decît tații lor în această privință.

Tinerii consideră că severitatea, camaraderia, spiritul de dreptate sînt însușiri pozitive la tați. Din partea mamelor așteaptă mai ales delicatete și generozitate. Remarcăm, de asemenea, că în răspunsurile lor adolescenții au indicat că uneori ar dori mai multă severitate și un control mai sistematic, fără a li se leza însă spiritul de independență.

Majoritatea adolescenților apreciază că observațiile făcute de părinți sînt justificate. Dar dacă gusturile lor sînt atinse — mai ales cînd e vorba de coafură, îmbrăcăminte, pasiunea pentru muzica ușoară, atunci reacționează dureros și sînt uneori înclinați să reziste.

Părinții prea severi în criticile lor își plasează copiii în „opozitie” dimpotrivă, aceia care au o purtare prietenească și consecventă pot conta pe înțelegere, chiar dacă sistemul lor educativ are puncte slabe.

Considerăm că rezultatele anchetei noastre, comentate parțial aici, trebuie

să fim luați în serios de copii, trebuie să-i luăm și noi în serios, să ținem seama de părerile lor.

V. Forst

MODĂ

Cea de altădată... și de totdeauna

Revoluția burgheză din Franța a avut nu numai binecunoscuta-i importanță istorică, ci a marcat o nouă etapă și în modă. Aceasta a devenit mai firească, urmărind liniile corpului. Pictorul Mercier, care și-a nemurit contemporanii în desene care surprindeau viața străzii, scria chiar că „străiele ușoare aprind atît de tare imaginația, încît pudoarea ar avea de cîștigat dacă ele n-ar mai fi deloc”.

Directoratul a înapoiat averile celor loviți odinioară de Convenție, care au sărbătorit evenimentul organizînd „baluri ale victimelor”. Aceste baluri au introdus în modă „gustul morții”. Invitînd și conducîndu-și la loc partenerii, cavalerii le salutau cu o energică înclinare a capului, care trebuia să amintească de capetele căzute sub ghilotină.

Cînd Napoleon a devenit noul idol al burgheziei, croiala rochiilor pe care parizienele le îmbrăcau la serbările date în cinstea împăratului era destul de riscantă. Temerarele doamne își expuneau și pe frig brațele goale. Atunci s-a născut și zicala: „Ca să fii frumoasă, trebuie să suferi”.

Între 1805 și 1814 moda se schimba în fiecare săptămînă. Jurnalele de spe-

cialitate nu puteau ține pasul, deși apăreau bisăptămînal. Rochiile tocmai aveau. Prin 1807 în Europa a circulat un

curios document, intitulat „Cheltuielile anuale ale unei pariziene”. Pe primul loc figurau pălăriile, pe care o femeie care se respecta trebuia să le aibă în număr de 365. Adică ziua și pălăria. Numărul perechilor de pantofi și de ciorapi era ceva mai mic: 250.

În 1827, regele Egiptului a trimis în dar suveranului francez o girafă uriașă. Evenimentul s-a reflectat operativ în modă: numele animalului necunoscut a fost atribuit noilor pălării, corsete și cravate lansate pe piață.

Dar și literatura a influențat asupra modei. De Alfred de Musset este legată apariția în literatură și în viață a „leoaiței” foarte la modă un timp — tipul de femeie cu păr neapărat roșcat, cu fire independente, cu visuri nebuloase despre libertate și cu maniere alese. „Leoaița” se ținea admirabil în șa, bea șampanie frapată, făcea scri-mă, trăgea cu revolverul, fuma... Purta un costum de amazoană culoarea „smogului londonez”, mănuși galbene, cizme cu pînteni de argint și o pălărie de fetru amplă.

La mijlocul secolului XIX moda a fost dominată de împărăteasa Eugenia a Franței. Iconografia o înfățișează îmbrăcată în crinolină. Această fustă-balon a avut o longevitate de învidiat: cincisprezece ani. Popularitatea ei este atestată și de o caricatură a vremii, în care soția unui înalt demnitar exclamă: „Mă jur pe crinolina mea!”.

Dar împărăteasa Eugenia n-a purtat toată viața amplă fustă la care intrau zece metri de pinză. Într-o bună zi a declarat întregii lumi că renunță la crinolină în folosul șoldurilor puse, în fine, în evidență. Ziarele rusești ale timpului au umplut paginile întregi cu această știre. Titluri mari glăsuiau: „O depeșă din Paris anunță că împărăteasa francezilor a lepădat crinolina”. Trista veste (era o adevărată lovitură bugetară pentru frumoasele care își umpluseră dulapul cu zecile de metri ai crinolinelor) a fost „comentată” și în caricaturi, care rideau de jalea generală.

Peste cîțiva ani Parisul a adoptat rochiile cu turnură. Apoi îmbrăcămîntea a început să fie influențată de impresionisti. Un fel de nefinisare, de imprecizie a formei, culorile pastelate confereau îmbrăcămîntii șic.

Așa s-a încheiat secolul XIX și a început următorul, al douăzecilea. Și despre moda acestui veac se pot povesti multe istorioare nostime. Dar asta n-au decît să o facă urmașii noștri.

N. Iagman

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul dorit? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv., mai ales dacă ea este de interes general.

Toaleta cărților

I.

De ce se îngălbenesc hîrtia? În ce condiții manuscrisele și cărțile pot fi transmise generațiilor viitoare?

Nica Voicu
Buzău
Ștefan Popescu
Arad

R.

Vechile cărți și manuscrise au mulți inamici. Umiditatea din atmosferă, condiții nesatisfăcătoare de iluminat, variații de temperatură creează condiții favorabile pentru atacul ciupercii de mucegai și al altor microorganisme. Descompunerea cernelii — preparată pe bază de galat de fier — este un proces în cursul căruia se eliberează treptat acid sulfuric, care provoacă îngălbenirea hîrtiei și o face friabilă și casantă. Vechile coperti de lemn sînt atacate de carii etc. etc..

Din fericire există însă și metode care pot prelungi viața vechilor cărți și manuscrise. Cărțile bolnave sînt dezinfectate cu gaze toxice, curățate cu peria și pensula, desprăfuite cu aspiratorul. Straturile de murdărie sînt apoi spălate cu jeturi de apă, petele sînt decolorate cu combinații de potasiu, natriu și hidrogen, ba chiar cu ajutorul unui gaz extrem de exploziv

dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo
og dialog dialog dialog o
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialoa dialo

ca bioxidul de clor. După care, cărțile atacate de mucegai și bacterii sînt supuse unor băi de aburi fierbinți (80°C și 60% umiditate) în combinație cu suprapresiune la încălzire și subpresiune la răcire și acțiunii radiațiilor ultraviolete.

Procedul de descompunere a cernelii este neutralizat prin dușuri alcaline, iar cocleala este prevenită lipind pe foaia de carte amenințată o peliculă de material plastic, aplicată cu ajutorul unei prese cu încălzire.

I.

Care sînt originea și înțelesurile cuvintelor naiv și negativism?

Vasile Avramescu
București

R.

Naiv vine de la lat. *nativus* (firesc, natural) și semnifică simplitate, credulitate, candoare, provenite din lipsa de experiență (și de inteligență); sincer, neprefăcut.

Negativismul este un cuvînt care indică un simptom ce apare în unele boli mintale (mai ales în schizofrenie) și care se caracterizează prin tendința bolnavului de a se împotrivi oricărui solicitări din exterior, precum și oricărui act comandat. Bolnavul refuză să mînce, să se îmbrace, să vorbească, să meargă etc.

Dar negativismul mai are și o altă accepție, care definește atitudinea de desconsiderare voită a elementelor pozitive pe care le prezintă cineva sau ceva.

— Înainte se mulțumea numai să-mi aducă țigara...

CORESPONDENȚĂ SENTIMENTALĂ

Cititorii între ei

Animus Anima, Saturn II, scara B, ap. 14, Brașov: „Doresc să corespund cu oameni trecuți de prima tinerețe despre educație, muzică, literatură. Sînt nespus de singur și, cu toate că am plătit greu tribut vieții, pentru că oamenii conștienți sau inconștienți, m-au rănit sufleteste. Îmi sînt dragi, fără ei nu pot trăi. Singurătatea duce la schilodirea sufletului”. Vă dorim ca aceste nobile gânduri să aibă ecou și vă mulțumim pentru aprecieri.

Eliza Georgescu, Brașov: Vă răspundem cu un celebru vers al lui Pușkin: „Iubirea vîrstă nu cunoaște”. Se poate iubi la orice vîrstă, tinerețea sufletului nu are legătură cu aceea biologică.